

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Економіки та фінансів

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Депозити банку як інвестиційний ресурс економічного розвитку
(на прикладі АТ«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»)

Виконав(ла): студент(ка) 6 курсу, групи ПФМ-61
спеціальності 072, фінанси,

банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності)

_____ Стельмах А.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ Винник Т. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль _____ Химич І. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри _____ Панухник О. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Рецензент _____ Якимиш Л.Я.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2021

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра Економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«   »
(підпис)

Панухник О.В.
(прізвище та ініціали)
2021 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістр
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Стельмах Анастасії Андріївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Депозити банку як інвестиційний ресурс економічного розвитку
(на прикладі АТ «Державний ощадний банк України»)

Керівник роботи Винник Тетяна Михайлівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «07» вересня 2021 р. № 4/7-750

2. Термін подання студентом завершеної роботи «14» грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність АТ «Державний ощадний банк України», статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень ринку, фахові наукові публікації, матеріали галузевих сайтів тощо

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

2. АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АТ «ОЩАДБАНК»

3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ

4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Рис. 1.2 Структура вкладів домогосподарств та нефінансових корпорацій у депозитній

базі банківської системи України, млн. грн.; Таблиця 2.3. Структура пасивів АТ

«Ощадбанк» за 2016-2020 роки; Рис.2.4. Динаміка структури залучених ресурсів АТ

«Ощадбанк» за 2016-2020 роки в розрізі строкових депозитів та на вимогу; Таблиця 3.1.

Розрахунок достатності депозитних ресурсів для проведення кредитно-інвестиційних

операцій АТ «Ощадбанк» за 2016-2020 роки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Радинський С.В., к.е.н., доцент Клепчик В.М., проректор з адміністративно-господарської роботи та будівництва	09.09.2021 р.	

7. Дата видачі завдання « 02 » вересня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи	25.08.2021 р.- 07.09.2021 р.	
2	Робота над планом, затвердження плану	08.09.2021 р.- 10.09.2021 р.	
3	Пошук та підбір літератури, відповідно до затвердженого плану	13.09.2021 р.- 16.09.2021 р.	
4	Робота над першим (теоретичним) розділом	17.09.2021 р.- 06.10.2021 р.	
5	Робота над другим (аналітичним) розділом	07.10.2021 р.- 26.10.2021 р.	
6	Робота над третім (проектно-рекомендаційним) розділом	27.10.2021 р.- 15.11.2021 р.	
7	Робота над четвертим розділом «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях». Підписання розділу в консультантів	16.11.2021 р.- 02.12.2021 р.	
8	Проходження нормоконтролю	03.12.2021 р.- 06.12.2021 р.	
9	Підготовка керівником відгуку та отримання зовнішньої рецензії	07.12.2021 р.- 08.12.2021 р.	
10	Попередній захист кваліфікаційної роботи	09.12.2021 р.- 10.12.2021 р.	
11	Робота ЕК. Захист кваліфікаційної роботи	21.12.2021 р.- 22.12.2021 р.	

Студент _____
(підпис)

Стельмах А.А.
_____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Винник Т.М.
_____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Стельмах А.А. «Депозити банку як інвестиційний ресурс економічного розвитку (на прикладі АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»)».
– Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ. – Тернопіль, 2021.

Об'єкт дослідження – економічні процеси, що формують умови для залучення клієнтів та побудови з ними довгострокових відносин.

Метою виконання магістерської роботи є обґрунтування теоретичних засад і розроблення практичних заходів, що сприятимуть нарощенню депозитної бази АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ».

Методи дослідження. Магістерська робота виконана із застосуванням економіко-статистичних методів збору й обробки інформації, методів вертикального та горизонтального аналізу, статистичних порівнянь, коефіцієнтного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу.

У магістерській роботі розглянуто теоретико-методичні основи управління банківськими ресурсами. Досліджено сучасні тенденції управління депозитним портфелем банківських установ. Охарактеризовано економіко-правову діяльність АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ». Подано загальну характеристику діяльності ТВБВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ». Здійснено аналіз сукупних фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ». Оцінено депозитні продукти та структуру депозитного портфелю. Запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення депозитної політики.

Ключові слова: депозит, вклад, депозитна політика, депозитний портфель, фінансові ресурси, фінансова політика, оптимізація депозитного портфелю.

ANNOTATION

Stelmakh A. Bank deposits as investible capital of economic development (JSC «STATE SAVING BANK of UKRAINE» as a case study)». – Manuscript.

The research to obtaining the education degree «Master» in the specialty 072 «Finance, Banking and Insurance». – Ternopil Ivan Puluj National Technical University. – Ternopil, 2021.

The object of research - economic processes that create the conditions for attracting customers and building long-term relationships with them.

The purpose of the master's thesis is to substantiate the theoretical foundations and develop measures that will help increase the deposit base of JSC «STATE SAVING BANK of UKRAINE».

Research methods. The master's thesis is performed using economic and statistical methods of collecting and processing information, methods of vertical and horizontal analysis, statistical comparisons, coefficient analysis, correlation and regression analysis.

In the master's thesis the theoretical and methodological bases of bank resources management are considered. The economic and legal activity of JSC «STATE SAVINGS BANK OF UKRAINE» is described. The general characteristic of Territorially Separated Off-balance Sheet Office activity №10013/065 of the Branch of the Lviv regional management of JSC «STATE SAVINGS BANK OF UKRAINE» is given. The analysis of total financial resources of JSC «STATE SAVINGS BANK OF UKRAINE» is carried out. Deposit products and the structure of the deposit portfolio were assessed. The current trends in the deposit portfolio management of banking institutions are studied. Practical recommendations for improving the deposit policy are offered.

Key words: deposit, deposit, deposit policy, deposit portfolio, financial resources, financial policy, deposit portfolio optimization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РЕСУРСАМИ	9
1.1. Депозит як основне джерело банківських ресурсів.....	9
1.2. Критерії оцінки ефективності депозитної політики	11
1.3. Сучасні тенденції управління депозитним портфелем банківських установ: вітчизняний та зарубіжний досвід	14
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ».....	24
2.1. Економіко-правова характеристика діяльності АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ».....	24
2.2. Загальна характеристика діяльності ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	25
2.3. Оцінка сукупних фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	28
2.4. Аналіз депозитних операцій та структури депозитного портфелю АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	34
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ.....	45
3.1. Вплив структури депозитного портфелю на формування інвестиційного ресурсу	45
3.2. Обґрунтування взаємозв'язку між структурою депозитного портфелю та економічним розвитком: регіональний аспект	49

3.3. Удосконалення депозитної політики ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	54
Висновки до розділу 3	60
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	63
4.1. Організація служби охорони праці на підприємстві (в банківській установі).....	63
4.2. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання.....	66
4.3. Підвищення рівня організації цивільного захисту на підприємстві (в банківській установі).....	68
Висновки до розділу 4.....	68
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансові ресурси банку є основою його функціонування, оскільки кредитно-інвестиційні операції проводяться саме з ресурсів, які залучив банк. Актуальними є проблеми ресурсного забезпечення діяльності банків, співвідношення між обсягом, структурою ресурсів та отриманими результатами їх діяльності.

Посилення конкуренції у банківській сфері за залучення клієнтів вимагає від усіх учасників зусиль до проблеми побудови відносин з клієнтами, збільшення діапазону банківських послуг, підвищення їх якості, формування довгострокових партнерських відносин між банком та його клієнтами.

Банк, перебуваючи в центрі економічного життя, має керуватися інтересами своїх клієнтів. Виходячи з цього, не випадково останнім часом встановилася ідеологія банку як партнера.

У сучасних умовах – умовах нестачі фінансових ресурсів – важливого значення набувають питання формування ресурсної бази банків, оптимізації їх складу та вибору стратегії управління ними.

Зазначені проблеми потребують практичного вирішення та наукового осмислення, тому цій темі приділяють увагу теоретики і практики банківської сфери. Значний внесок щодо вивчення депозитів здійснили такі зарубіжні та вітчизняні науковці : П.Роуз, Б.Райсберг, А. Маршалл, О.Дзюблюк, Р. Тиркало М.Савлук, О. Васюренко, А.Мороз, О. Петрук, О. Малахова, та інші. У своїх працях вчені вивчали сутність та значення депозитних операцій в національній економіці, вплив депозитів на ресурсну базу банків. Проте малодослідженими залишаються питання керування ресурсною базою банків, організаційно-фінансові моменти формування депозитної політики, мобілізації ресурсів на фінансовому ринку.

Актуальність даної роботи, її об'єкт та предмет зумовили мету та завдання дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерської роботи – запропонувати заходи щодо вдосконалення фінансової політики АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», зокрема його ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» з метою нарощення депозитної бази як інвестиційного ресурсу..

Завданнями магістерської роботи є:

- вивчення сутності депозиту як основного джерела банківських ресурсів;
- виділення критеріїв оцінки ефективності депозитної політики;
- вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду управління депозитним портфелем;
- економіко-правова характеристика діяльності АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»;
- оцінка сукупних фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»;
- аналіз депозитних операцій та структури депозитного портфелю АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»;
- обґрунтування впливу структури депозитного портфеля на формування інвестиційного ресурсу;
- розробка заходів щодо удосконалення депозитної політики ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» з метою формування інвестиційного ресурсу.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ».

Предметом дослідження виступають економічні процеси, що формують умови для залучення клієнтів та побудови з ними довгострокових відносин.

Методи дослідження. Робота базується на методах вертикального та горизонтального аналізу, методах індукції та дедукції, статистичних порівнянь, коефіцієнтного аналізу, методу узагальнення.

Інформаційною базою стали внутрішні документи ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК

УКРАЇНИ» у м. Золочів. Також в основу роботи лягло вивчення та систематизація навчальної та спеціальної літератури з банківських операцій, аналізу, використано нормативно-методичні дані, а також матеріал ЗМІ.

Практичне значення одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні й розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення депозитної політики ТВБВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» з метою нарощення депозитної бази як інвестиційного ресурсу економічного розвитку.

Апробація результатів роботи та публікації. За результатами дослідження опубліковано тези доповідей для участі у VI Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальних вимірах» (м. Тернопіль, 31 березня - 01 жовтня 2021 року) та VII Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальних вимірах» (м. Тернопіль, 5 листопада 2021 року).

Структура та обсяг дослідження. Магістерська дипломна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної магістерської роботи складає 84 сторінки. Список використаних джерел налічує 86 найменувань.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

1.1. Депозит як основне джерело банківських ресурсів

Слід зазначити, що сьогодні однозначні погляди щодо дефініції «депозитні ресурси банку» є відсутніми. Між вченими-теоретиками та практиками ведуться постійні суперечки щодо трактування термінів «вклад» та «депозит».

Традиційно усі банківські ресурси поділяють на власні та залучені (зобов'язання, борги). Власні ресурси в загальному включають в себе статутний та резервний капітал, спеціальні фонди, емісійний дохід, нерозподілений прибуток (непокритий збиток) та ін. Частка власного капіталу у сукупних пасивах переважно не перевищує 10–15%. Залучені ресурси є рештою пасивів банку та, одночасно, основою його діяльності. Однак загально визначене поняття «залучені ресурси» відсутнє. Крім цього відсутні єдині підходи щодо структурування їх видів.

У зарубіжних працях дефініція «залучені ресурси» не застосовується зовсім. Для виділення залучених коштів вчені вживають дефініцію «зобов'язання» або дефініцію «пасиви» [1].

Незалежно від думок учених-економістів, всі залучені ресурси чи зобов'язання структурують на депозитні та недепозитні. Недепозитні формуються за допомогою здійснення випуску векселів та облігацій; міжбанківських кредитів; операцій прямого РЕПО; операцій рефінансування в НБУ. Депозитними є ресурси, що залучаються банком через реалізацію депозитних операцій. Фактично усі залучені так ресурси називають депозитними. Однак різні автори неоднозначно відносяться до таких дефініцій як «депозит» і «вклад». Одні розмежовують ці поняття як різні, інші їх ототожнюють.

Представимо дефініції понять «вклад» і «депозит» відомих науковців-економістів у Додатку В.

Переважна більшість науковців визначає депозит як гроші або грошові кошти, що передаються в банк на зберігання під визначений відсоток. Також думки науковців сходяться на тому, що депозиту притаманні такі риси як поверненість, строковість і платність. Невелика частка авторів вважає депозит позичкою, що надається юридичними та фізичними особами банку на вигідних умовах у користування [21].

На нашу думку, найширше розкрито зміст дефініції «депозит» у Положенні про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: «депозит» (від лат. «depositum» – «річ, віддана на зберігання») означає зберігання вкладу: «договір банківського вкладу (депозиту) засвідчує зобов'язання банку зберігати залучені від юридичних і фізичних осіб грошові кошти або банківські метали, виплатити дохід у встановлений договором строк та право вкладників отримати у визначений договором строк суму вкладу (депозиту) і процентів за ним» [22].

Однак фактично банк не здійснює зберігання депозитних коштів, а бере їх в управління. Тобто, банківська установа не зберігає залучені кошти буквально (фізично у сейфах чи сховищах), а використовує їх у своїй діяльності через посередництво.

Для глибшого розуміння категорії «депозит», розглянемо їх класифікацію. Серед класифікаційних ознак можна виділити статус та вид вкладників; валюту депозиту; строк вкладання; вид депозитних ставок відсотка; способи нарахування і сплати відсотків за вкладом. Зведену класифікацію депозитів за різними ознаками приведено у додатку Г.

Згідно розглянутих ознак класифікації банки самостійно формують свої види депозитів. Виділяють: розрахункові, мультивалютні, ощадні, накопичувальні, валютні, спеціалізовані та інші. Для планування та здійснення кредитно-інвестиційних операцій значення має класифікація за строком використання. Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» визначає такі види вкладів (депозитів) [22]:

- вклади (депозити) на вимогу;
- строкові вклади (депозити).

Депозит (вклад) на вимогу – це кошти, що розміщено на поточних рахунках і власники використовують їх в залежності від потреби у них.

Ознакою вказаних депозитів для банку є нестабільність їх розміру, оскільки це знижує можливості їх використання банком для активних операцій. Власники вкладів на вимогу або отримують низький відсоток за депозитом, або не отримують взагалі.

Строкові вклади розміщують у банку на чітко визначений строк. Для банків строкові депозити є зручнішими та стабільнішими для планування [6].

Отже, банківські депозити сприяють отриманню прибутку чи створюють умови його отримання у перспективі. Класифікація депозитів характеризується їх значною кількістю, що в сучасних умовах дозволяє у повному обсязі забезпечити попит різних вкладників щодо депонування коштів на банківських рахунках.

1.2. Критерії оцінки ефективності депозитної політики

В умовах мінливості макро- та мікроекономічних чинників, менеджмент банківської установи постійно має вирішувати проблеми, пов'язані з формуванням та оцінкою потенційних можливостей використання ресурсів. Це, насамперед, спричинено дотриманням належного рівня фінансової стійкості у разі настання непередбачуваних змін в економіці та дотриманням стратегії банку. Оскільки найбільшу частку у складі ресурсів банку охоплюють депозити, слід систематично проводити оцінку депозитної діяльності банківських установ.

Оцінка ефективності депозитної політики банківської установи – це система синтезу та аналізу, яка вивчає ресурси об'єкта дослідження як в цілому так і за окремими складовими.

Ми вважаємо, що оцінювати депозитну політику слід покроково та охоплювати діяльність банку в цілому та за окремими сегментами. Тому

депозитну політику можна розглядати кроками (рис. 1.1.).

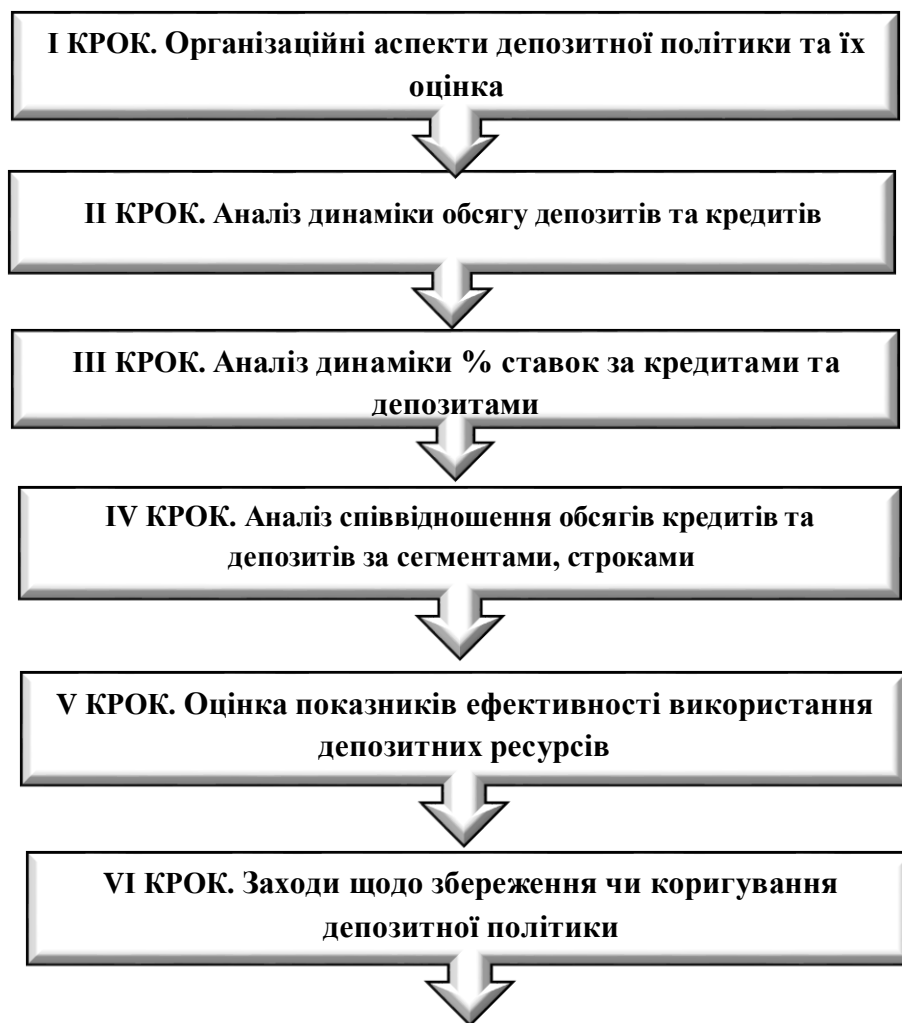

Рисунок 1.1. Етапи оцінювання ефективності депозитної діяльності банку

Джерело: складено автором на основі [36, 37,38]

I Крок «Організаційні аспекти депозитної політики та їх оцінка», передбачає наявність в установі банку:

- положення про депозитну політику, яке включає її мету, цілі, задачі, стратегію банку і засоби її реалізації;

- внутрішніх положень та інструкцій, які провадять процес залучення вільних коштів на банківські вклади;

- структурних підрозділів, функціями яких є аналіз депозитного портфелю, управління депозитами, здійснення контролю за виконанням відповідних рішень щодо депозитів;

- банку даних щодо депозитного портфеля та управлінських рішень по ньому.

II крок дозволяє проаналізувати зміну обсягів депозитів та кредитів. В результаті депозитна політика вважається ефективною за умови:

$$\text{Обсяг кредитів (К}_p) \geq \text{Обсягу депозитів(Д)} \quad (1.1)$$

Перевищення обсягів надходження коштів на вклади над обсягами наданих кредитів характеризує довіру до банку клієнтів – фізичних та юридичних осіб. Водночас, наявність «неробочих ресурсів» призводить до недоотримання достатнього обсягу прибутку для покриття боргів за депозитами та погіршення фінансової стійкості банківської установи.

III крок визначається оптимальністю співвідношення між розміром відсотків за депозитами та кредитами. Дохід банківської установи оцінюється спредом між ставками за кредитами й депозитами та обсягами запозичених та залучених засобів. Відповідно, встановлення нижчих процентних ставок за кредитами призводить до отримання більшого обсягу прибутку, за рахунок зростання кількості клієнтів. Тому слід систематично здійснювати оцінку динаміки та співвідношення ставок за кредитами та депозитами. Звідси можна вивести наступну умову ефективності провадження депозитної діяльності банківської установи:

$$(\% \text{ ставка К}_p - \% \text{ ставка Д}) \rightarrow \text{max} \quad (1.2)$$

IV крок оцінювання результативності депозитної діяльності банківської установи передбачає оцінку співвідношення обсягів депозитів та кредитів за сегментами, строками. Науковці вивели так зване «золоте банківське правило», яке говорить, що обсяги і терміни фінансових вимог кредитної установи повинні відповідати розмірам і термінам його зобов'язань.

V крок оцінювання включає розрахунок коефіцієнтів, які дозволяють всебічно проаналізувати депозитну діяльність банківської установи (Додаток Г).

Усі розглянуті коефіцієнти дозволяють оцінити депозитний портфель комерційного банку окремо за кожним показником.

На VI-му кроці, опираючись на результати попередніх етапів оцінки депозитної політики, управління банком вирішує: чи надалі застосовувати діючу депозитну політику чи її коректувати. Для прийняття остаточного рішення на дане питання слід опиратись на результати, отримані в ході минулих етапів здійснення оцінки депозитної політики комерційного банку.

Розглянута система критеріїв та показників оцінки ефективності депозитної діяльності комерційного банку дозволяє всебічно проаналізувати систему розробки депозитної політики та її реалізації; виявити сильні та слабкі сторони; намітити заходи щодо оптимізації цінової політики, розширення та осучаснення асортименту депозитів, покращення якості обслуговування клієнтів. При цьому варто враховувати позитивний досвід зарубіжних та вітчизняних банків.

1.3. Сучасні тенденції управління депозитним портфелем банківських установ: вітчизняний та зарубіжний досвід

Ефективність управління депозитним портфелем банку впливає на стабільність банку та його здатність до проведення кредитно-інвестиційних операцій через ліквідність та рентабельність. Процес управління депозитним портфелем банку – це система тактичних і стратегічних управлінських рішень та заходів щодо визначення складу та технології притягнення банком депозитних коштів при збереженні його конкурентоспроможності, рентабельності та ліквідності.

Розробка обґрунтованої депозитної політики сприяє стабільності діяльності, оскільки в основі ресурсів банку є залучені кошти під час проведення депозитної діяльності, а компоненти ресурсної бази банку складають його депозитний портфель. Для забезпечення стабільності ресурсної бази та функціонування банку в цілому потрібно, щоб основна частина його фінансових ресурсів складала строкові вклади.

Щоб зберегти місце банку на ринку серед конкурентів слід постійно залучати нові депозитні продукти. Одночасно з впровадженням інноваційних банківських послуг слід удосконалювати і традиційне обслуговування клієнтури. Щодо депозитів, то тут також слід застосовувати інновації при залученні вкладів, оновлювати обслуговування та розробляти програми лояльності [23].

У національній банківській практиці щодо депозитних операцій спостерігається стійке зниження ставок за депозитами. За 2020 рік вони знизилися майже вдвічі. Якщо на початку року індекс UIRD за депозитами на 12 місяців у гривні становив 15,18% річних, в доларах – 2,54%, а в євро – 1,09%, то наприкінці 2020-го – 8,63%, 1,21% і 0,56% відповідно. Таке зниження пояснюється так: банки не хочуть дозволяти клієнтам фіксувати високу ставку надовго, адже у них зберігається надлишкова ліквідність, а ставки за новими вкладками на ринку постійно знижуються. Унаслідок стрімкого падіння процентних ставок, закріплювати на тривалий термін дорогий ресурс недоцільно. Одночасно, з падінням ставок і настанням карантинного періоду, знизився також і обсяг кредитування, що призвело до надмірної ліквідності багатьох банків. Тому банки зараз не мають потреби в активному залученні коштів населення. Підвищену ставку можна отримати лише за довгими депозитами [24].

Зберегти та накопичити кошти дозволяють також «дитячі» депозити – вклади на користь дитини іншими особами, а також неповнолітніми особами, які досягли 14 років, на своє ім'я. Депозит оформляється до моменту досягнення дитиною повноліття, але не менше ніж на рік і один день. Вклад «Дитячий» надає можливість дострокового розірвання договору зі сплатою доходу зниженою процентною ставкою. Прибутковість дитячого депозиту низька: в Креді Агріколь Банку це 4,5% в гривні (ця ставка може не покрити навіть інфляцію) і всього 0,01% в доларах і євро, в ОТП Банку лише в доларах і євро на максимальний термін – 18 років з прибутковістю в 0,01%.

Більшість банків відкривають депозити максимум на 18-24 місяці, а надбавка на довший депозит складе від 0,1 до 1,1 п.п.

Окремі банки пропонують за довгими вкладами навіть меншу ставку, ніж за короткими. Наприклад, державний ПриватБанк платить за річним вкладом до 8%, а за вкладами на півтора і два роки – на 1 п.п. менше. Укргазбанк за 18-місячним вкладом нараховує 8%, а за дворічним – не більш як 5%. У випадку доларового вкладу ставка не змінюється, а за вкладами в євро – скорочується вдвічі, до 0,75%. Або ж вводиться єдина ставка на всі довгі терміни, як в Укрсиббанку – 4,5% по гривні [24].

Однією з причин, яка зупиняє українців від відкриття довгих депозитів, є неможливість скористатися достроково своїми коштами в разі потреби. Для таких клієнтів банки можуть надати кредитну лінію до 80% суми депозиту. У разі непередбачених ситуацій вклад продовжує працювати, а клієнт не втрачає прибутковості за попередній період. Якщо депозит в іноземній валюті, тоді сума кредиту не зможе перевищити 75% від суми вкладу. Кредит можна взяти на термін до 12 місяців. Щоправда, реальна процентна ставка в 25,37% річних (номінальна 16,5%) істотно вище відсотка за найвигіднішим депозитом [24].

Однак, із запровадженням нормативу NSFR банки змушені збалансовувати активи і пасиви за строками погашення та почати більш активно залучати депозити на тривалі терміни, в тому числі на два, три і навіть п'ять років. Відповідно, потреба банку в наддовгих депозитах буде ґрунтуватися на аналізі поточного портфеля активів.

При цьому довгострокові накопичення українці роблять виключно в іноземній валюті. Але ставки в євро і доларах практично дорівнюють нулю: великі банки уникають використання валюти для широкого кредитування, а НБУ підвищив для банків ставки резервування за валютними рахунками, що призвело до збитковості валютних депозитів для банків.

Депозитна політика кожного окремого банку формується самостійно, однак фінансові установи орієнтуються на інші банки та зарубіжний досвід. Розглянемо варіанти управління депозитним портфелем окремих країн.

Розпочнемо зі Швейцарії, оскільки банківська сфера тут, завдяки нейтралітету, національному суверенітету, стабільній політичній ситуації, законодавству про банківську таємницю, має найвищу репутацію.

Відкрити ощадні рахунки в Швейцарії є багато бажаючих з таких причин:

- швейцарський франк займає лідируюче місце серед надійності іноземних валют, оскільки найменш піддавався валютним коливанням;

- високий рівень конфіденційності, щорічно виділяється істотний бюджет для удосконалення захисту особистих даних, безпеки транзакцій;

- діє система страхування депозитних вкладів. У разі банкрутства фінустанови, вкладник отримує компенсацію в розмірі 100 000 швейцарських франків.

Початкова сума для розміщення депозиту, в великих швейцарських банках, становить від 250 до 500 тисяч франків. Одночасно невеликі банки можуть відкрити вклад для клієнтів, готових розмістити на рахунку не менше 50 тисяч франків. Тарифи на обслуговування банківських рахунків залежать від розміщеної суми активів: чим більше сума, тим вище тарифна політика. В середньому клієнти витрачають на обслуговування ощадних рахунків в Швейцарії від 500 до 2500 CHF. Крім цього в Швейцарії в банку при розміщенні коштів враховують статус клієнта, сума вкладу та місце його проживання. Відповідно для нерезидентів будуть запропоновані кращі умови для розміщення власних заощаджень [25].

Найбільшими країнами за кількістю споживачів фінансових послуг є Індія, Японія та Китай. Розмір середньої процентної ставки по депозитах в Японії виріс до 0,12% в липні 2021. Максимальна ставка досягала 16,25%, а мінімальна - 1,05%. Розмір середньої процентної ставки за депозитами в Китаї залишився без змін і склав 0,35% у червні 2021. Максимальна ставка досягала 3,15%, а мінімальна 0,35%.

Політика Федеральної Резервної системи США за останні роки полягала в тому, що на залишок коштів по коррахунках, який перевищує певний ліміт, нараховуються негативні відсотки. Це можна пояснити тим, що банкам

невигідно тримати свої кошти на рахунках і вони направлятимуть свої заощадження в реальний сектор економіки. Однак ця політика посприяла тому що банки стали вкладати свої кошти в спекулятивний фінансовий сектор та знижувати відсотки за вкладами. На тепер американські банки пропонують декілька видів депозитних рахунків з різними режимами роботи:

- ощадний рахунок - дозволяє зберігати гроші на окремому рахунку від особистих та заробляти додатковий дохід у вигляді відсотків; умови договору передбачають дострокове зняття.

- рахунки грошового ринку (ММА) – для його відкриття обов'язково слід мати у наявності початковий депозит в розмірі від \$ 2500 до \$ 25 000.

- депозитний сертифікат (CD) – дозволяє отримати найвищий дохід в обмін на розміщення коштів без права їх зняття протягом певного терміну. У разі дострокового зняття слід буде сплатити штраф за розірвання договору.

У банках США є страхування депозиту - це обов'язкова сума грошових коштів, яка повинна бути сплачена клієнтові в разі настання банкрутства банку, вона становить \$ 250 000. Виплатою таких вкладів займається FDIC - Федеральне агентство зі страхування депозитних вкладів, яке було створено в 1933 році.

Депозитні кошти в банках окремих європейських країн дають вкладникові право на додаткові переваги: можливість отримати більш дешеву страховку або взяти кредит. Так, банки Латвії для вкладників, які розмістили суми від 300000 євро пропонують допомогу щодо отримання дозволу на проживання в Латвії терміном на п'ять років, щоправда, тільки для тих з них, хто розмістив значні суми (від 300 000 євро) на тривалий термін (5 років і більше).

Одночасно закордонні депозити мають і свій значний недолік: відсоткова ставка 1% -2% річних. Ще одним суттєвим недоліком є те, що при достроковому знятті депозитних коштів вкладник не тільки втратить нараховані відсотки, а ще й заплатить штраф. Отриманий дохід також оподатковується податком на приріст капіталу (Латвія – 10%).

Станом на 01.09.2020 року найвищі відсоткові ставки спостерігалися у країнах колишнього СНД. До прикладу, регулятор Узбекистану встановив

прийнятні процентні ставки, в тому числі за депозитами в національній валюті, які для юридичних осіб становлять 16%, фізичних осіб - 18% (на початку весни 2020 року максимальна ставка за вкладами становила 23%). Додаткові умови для депозитів – можливість поповнення депозиту, часткового зняття коштів з рахунку, збереження відсотків при достроковому закритті вкладу і так далі.

У сусідньому Казахстані базова ставка Національного банку, від якої залежать ставки по депозитах, була збережена на рівні 9%. Максимальні ставки за строковими депозитами на 12 і 24 місяці і ощадних вкладах на 24 місяці були збережені на колишньому рівні (18%) унаслідок низької активності в даних сегментах депозитного ринку. Розмір середньої процентної ставки за депозитами в Азербайджані впав до 9,69% в 2020. Максимальна ставка сягала 12,9%, а мінімальна 7,7%. Станом на 17.08.2021 середня ставка склала 8,69%.

Середня процентна ставка за новими строковими рублевими депозитами Білорусі за серпень 2021 зменшилася на 0,26 процентного пункту і склала 12,44 відсотка річних [26].

Основою нарощування депозитного портфеля є система гарантування вкладів. Наприклад, система Європейського Союзу передбачає для вкладників більші гарантії порівняно з українською. Директива ЄС 94/19 / ЄС гласить, що сума гарантування вкладів має бути не менше 20 000 євро по кожному депозиту, не залежно від виду валюти та кількості вкладів. В окремих країнах ЄС (Угорщина, Словаччина та Словенія) існує повна гарантія всієї суми всіх депозитів вкладника. У Литві сума гарантії складає 100 000 євро. В Україні ж ця сума складає 200 000 грн. (станом на червень 2021 р.).

Реструктуризація та впорядкована ліквідація банку теж може фінансуватися системою страхування депозитів. Всі банки-учасники сплачують внески у вигляді фонду. Розмір цього до 2025 року повинен досягнути рівня 0,8% вкладів [26].

Ефективність депозитного портфелю в цілому дозволить підвищити запровадження зарубіжного досвіду організації депозитної діяльності. Важливе місце має приділятися накопичувальним інвестиційним схемам, які давно

запроваджено за кордоном. Одним із варіантів накопичувальної інвестиційної схеми може стати система недержавного пенсійного забезпечення. Ця система передбачає добровільну участь громадян та роботодавців щодо пенсійних накопичень передбачених законодавством. Послуги з недержавного пенсійного забезпечення надаватимуть установи банків.

До прикладу, працівники Великобританії підписують договір з роботодавцем, він перераховує внески в банк, накопиченою пенсією працівник може управляти самостійно. Більше 90 % всіх працівників Швеції укладають такий договір. У та Німеччині та США працівники можуть обирати один чи кілька способів заощадження: придбання нерухомості, укладання відкриття довгострокового ощадного вкладу, укладання договору страхування життя, договір про пенсійне страхування. Такий ринок в Україні, є недосконалим [28].

Ще напрямком заощаджень може бути накопичення коштів на оплату за навчання, придбання нерухомості. Такі вклади залучають клієнтів на тривалі періоди, а вкладники, у свою чергу, зацікавлені у стабільній ліквідній роботі свого банку.

Узагальнивши прояви депозитної політики зарубіжних країн, вважаємо, що інноваційними продуктами українських банків можуть стати:

1) мультивалютні депозити, які дозволять довести до мінімуму втрати від змін валютних курсів. Щоб отримувати найвищий рівень доходу, вклад відкривають у національній валюті з найвищими відсотками. У разі падіння гривні вкладник без підписання додаткових угод конвертує гривневий вклад у валюту.

Можливість конвертувати вклад через зміну курсів зменшила б відтоки коштів з депозитів. Цей вклад є цікавим для клієнтів, які провадять операції з іноземною валютою, чи тих, що мають фінансові ресурси у різних валютах та не хочуть їх конвертувати в гривню, а хочуть нагромаджувати ці кошти і отримувати доходи. Станом на 2020 рік на умовах мультивалютного вкладу кошти не залучає в Україні жоден з банків.

2) застосування моделі індексованих депозитів через індексовану одиницю вартості (IOB), яка є популярною в Латинській Америці. Модель передбачає, що розмір чи ставка депозиту змінюється залежно від зміни курсу валют, цін на нафту, золото, індикаторів фондового ринку. Початкову суму вкладу переводить в IOB за актуальним курсом дня. На цю суму нараховують відсотки, та при виводі її знову конвертують у гривню. При цьому банк відшкодовує вкладникам курсову різницю.

Індексовані депозити є прив'язаними до індексу інфляції і таки чином зберігають свою реальну вартість, що заохочуватиме потенційних вкладників до вкладення коштів [29].

3) гібридні депозити, що суміщають депозити банку та інвестиції. У ЄС відсотки за вкладами є незначними, а сертифікати інвестиційних фондів забезпечують більшу прибутковість. Особливістю гібридних депозитів є розміщення одночасно великої суми. При розміщенні депозиту клієнт одразу купує пакет цінних паперів фонду. Інвестиційний фонд вкладає кошти депозиту у певні високоприбуткові проєкти, таким чином зберігаючи капітал вкладників у депозитах.

4) цільові депозити. Передбачають накопичення коштів на конкретну покупку чи потребу. Прикладом є поширений у зарубіжних країнах проєкт SmartyPig. Спочатку слід зареєструватися у проєкті, внести мінімальний депозит та визначити цілі. Накопичувати може як сам клієнт такі його родичі та друзі – для цього рахунок та потребу слід зробити публічними. Після накопичення необхідної суми клієнт SmartyPig може отримати свої заощадження.

5) Проєкт Keep the change від Bank of America – у процесі покупки банк округлює суму, а різницю залишає клієнту на окремому ощадному рахунку.

6) фінансове планування й управління капітальними ресурсами клієнта. Фахівці банку повинні контролювати фінансовий стан клієнта, здійснювати комплексну роботу та розробляти якісні пропозиції клієнту щодо збереження його фінансових ресурсів і їх оптимального використання залежно від наявних потреб. Фактично, банківські спеціалісти мають аналізувати й складати

детальний перелік доходів і витрат клієнта на рік або декілька років наперед, у якому передбачені податкові зобов'язання, управління активами; узгоджують дії щодо збереження спадку і управління передачею успадкованого майна [26].

Висновки до розділу 1

Залучені ресурси чи зобов'язання банківських установ поділяють на депозитні та недепозитні. Недепозитні формуються за допомогою здійснення випуску векселів та облігацій; міжбанківських кредитів; операцій прямого РЕПО; операцій рефінансування в НБУ. Депозитними є ресурси, що залучаються банком через реалізацію депозитних операцій.

Депозитом можуть бути грошові кошти чи інші фінансові активи, які передаються в установу банку на умовах договору та на тимчасовій основі під визначений відсоток. Депозиту притаманні такі риси як поверненість, строковість і платність.

Оскільки найбільшу частку у складі ресурсів банку охоплюють депозити, слід систематично проводити оцінку депозитної діяльності банківських установ. Оцінювати депозитну політику слід покроково та охоплювати діяльність банку в цілому та за окремими сегментами. Розглянута система критеріїв та показників оцінки ефективності депозитної діяльності комерційного банку дозволяє всебічно проаналізувати систему розробки депозитної політики та її реалізації; виявити сильні та слабкі сторони; намітити заходи щодо оптимізації цінової політики, розширення та осучаснення асортименту депозитів, покращення якості обслуговування клієнтів.

Основним завданням щодо формування депозитного портфелю є забезпечення у складі ресурсів стабільних, але недорогих коштів. Значним джерелом формування портфелю депозитів банківської системи є кошти домогосподарств. Цьому сприяє повернення довіри фізичних осіб до банківської системи, зростання доходів домогосподарств, частковий вихід країни з економічної кризи тощо.

Депозитна політика кожного окремого банку формується самостійно, однак фінансові установи орієнтуються на інші банки та зарубіжний досвід. Інноваційними продуктами українських банків можуть стати:

- мультивалютні депозити, які дозволять довести до мінімуму втрати від змін валютних курсів;
- моделі індексованих депозитів через індексовану одиницю вартості (ІОВ);
- гібридні депозити, що суміщають депозити банку та інвестиції;
- цільові депозити та ін.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

2.1. Економіко-правова характеристика діяльності АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є правонаступником Публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України». Засновником АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є держава Україна в особі Кабінету міністрів України.

Згідно п.4 Статуту АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» його організаційно-правовою формою є публічне акціонерне товариство (ПАТ). Об'єкт дослідження є державним банком, у якому 100% статутного капіталу належать державі. Оскільки усі вклади фізичних осіб банку гарантовані державою, об'єкт дослідження не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Організаційна структура банку згідно статуту функціонує за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням.

Станом на 01.01.2021 Ощадбанк налічував 1837 відділень. Сюди входять: 24 регіональні управління, 1119 територіально відокремлених безбалансових відділень, 675 відділень нового формату, 25 відділень, облаштованих для осіб з інвалідністю (інклюзивні), один преміум-центр та 67 преміум-зон. На сході нашої держави, безпосередньо біля лінії розмежування працює 5 мобільних відділень, до яких належать також 2 броньованих автомобілі КраЗ.

Банк поступово модернізує мережу відділень. При цьому збільшує кількість відділень нового формату, закриває неефективні відділення та переміщує відділення у привабливі місця для клієнтів. За 2016 – 2020 рр. роки акціонерним товариством закрито більше 300 неефективних відділень.

Під час провадження діяльності АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» керується Конституцією України, законам України: «Про банки та

банківську діяльність» [2], «Про Національний банк України» [49], іншими законами України, інструкціями та положеннями НБУ, Статутом АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» [50].

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» входить до переліку системно важливих банків України, займає перше місце за розміром чистого кредитного портфеля та друге у вітчизняній банківській системі України за розміром активів. Станом на 01.01.2021 року обсяг активів банку склав 235,7 млрд. грн., що на 6% менше, ніж минулого року.

Крім цього банк є найбільшим в Україні: за пасивами в корпоративному секторі та другим за пасивами в роздрібному секторі.

Уторік банк отримав прибуток розміром 2,8 млрд грн – в 11 разів більше, ніж у 2019 році. За підсумками 2020 року, банк перерахує 30% чистого прибутку розміром 832,8 млн. грн. на виплату дивідендів до держбюджету.

Відповідно до своєї бізнес-моделі АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є універсальним банком, який надає пріоритетне значення розширенню роздрібного, мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСБ), утримуючи при цьому міцні позиції за напрямом корпоративного бізнесу [51].

2.2. Загальна характеристика діяльності ТВБВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

Територіально відокремлене безбалансове відділення №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» розташоване в орендованому приміщенні за адресою: вул. Івана Мазепи, 2а, м.Золочів, Львівська область [52].

ТВБВ №10013/065 не є юридичною особою та діє від імені АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» на підставі положення про відокремлений підрозділ від 15.07.2011., яким визначаються його компетенція, функції, інші питання діяльності та підпорядкування. ТВБВ №10013/065

zareestrowane vidpowidno do vimoq zakonodavstva, e vnesenim do reestru bankiv, maє prisvoєnij kod banku za MFO 325796, ЄDRPOU 09325703.

TVBV maє u svoєmu pidporjadkuvanni še dva viddilennja četvertogo typu – u m Zolochiv ta m. Glinjani.

Zolochivske TVBV №10013/065 vid imeni AT «DERZHAVNIJ OŠCADNIJ BANK UKRAJINI» nadaє bankivski ta inši finansovi poslugi, a takozh provadit inšu dijalnist u mezhax otrimanoї bankivskoї ličenzii, peredbachenu položennjam.

Sjogodni poslugami viddilennja koristujutsja vsi kategorii naselennja, zokrema 11,5 tis. kliєntiv rozdrіbnogo biznesu. Takozh bank obslugovue bіlše 400 kliєntiv serednjogo ta malogo biznesu (tabl.2.1).

Vidpowidno do svoєi biznes-modeli TVBV №10013/065 AT «DERZHAVNIJ OŠCADNIJ BANK UKRAJINI», ŗo u m.Zolochiv є univєrsalnim bankom, jakij nadaє prioritētne značennja rozširenню rozdrіbnogo, mikro-, malogo ta serednjogo biznesu (MMSB), utrimujuchi pri cjomu mični pozicii za napriamom korporativnogo biznesu [53].

Proanalizujemo osnovni pokazniki finansovo-gospodarської dijalnosti TVBV №10013/065 Filii – Lvivського oblasnogo upravlinnja AT «DERZHAVNIJ OŠCADNIJ BANK UKRAJINI» za 2018-2020 roki (tablica 2.1).

Таблиця 2.1

**Основні показники фінансово-господарської діяльності
TVBV №10013/065 Філії Львівського обласного управління AT
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки (грн.)**

Статті	Сума,					Відхилення 2020-2016
	2016	2017	2018	2019	2020	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Грошові кошти та їх еквіваленти	267324	267514	261545	270256	275237	7913
Кредити, надані клієнтам	8953689	899514	894521	9947977	9725360	771671

Продовження табл. 2.1

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Інвестиції	54074	58659	421145	58040	5823982	5769908
Рахунки клієнтів	661873	7520345	8454234	4430083	4452649	3790776
Чистий процентний дохід	304689	314522	456123	340096	174007	130682
Чистий комісійний дохід	129382	254821	451245	956	43945	-85437
Фінансовий результат відділення	38708	39158	354621	-41660	25649	-13059
Чисельність працюючих (осіб)	19	19	18	18	16	-3
Кількість клієнтів (осіб), усього	9993	10015	104521	11005	11908	1925
-клієнти – фізичні особи	9588	9615	104123	10616	11508	1920
-корпоративні клієнти	405	400	398	389	400	5

Джерело: складено автором на основі [53,54]

Розглянуті показники діяльності банку у 2020 році мають тенденції до зростання. Негативну динаміку демонструє стаття «Чистий комісійний дохід» – спостерігається зниження загального обсягу отриманого доходу на 85437 грн. Це, у свою чергу, спричинило зниження фінансового результату відділення на 13059 грн. Чисельність працюючих з року в рік зменшується, що спричинено поширенням дистанційного банківського обслуговування. Кількість клієнтів щорічно зростає.

У 2020 року розподіл активів ТББВ №10013/065 АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є наступним: 46% – 48 інвестиційний портфель (переважно цінні папери); 26% – кредитний портфель; 28% – інші активи. Кредитний портфель представлено насамперед заборгованістю корпоративних клієнтів – 80%, а також фізичних осіб – 12% та клієнтів ММСБ – 8%. Портфель строкових депозитів на 83% складається з коштів фізичних осіб, на 11% – з коштів клієнтів ММСБ та на 6% – з коштів клієнтів корпоративного бізнес. Такий розподіл активів та пасивів повністю відображає розподілу активів та пасивів по

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у цілому. Більша частина процентних доходів ТВБВ №10013/065 АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» формується за рахунок кредитів, наданих юридичним особам, та інвестицій у цінні папери [53].

Для забезпечення конкурентоспроможності наявних депозитних продуктів ТВБВ №10013/065 Філія Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» має власне положення про депозитну політику, що враховує специфіку його діяльності. Депозитна політика – це основний документ, який забезпечує процедуру залучення тимчасово вільних коштів від суб'єктів господарювання та домогосподарств на вклади. Меморандум депозитної політики ТВБВ №10013/065 банк розробляє самостійно, керуючись стратегією банку, його цілями, завданнями згідно статуту та результатами оцінки ресурсів банку за структурою. Депозитна політика розробляється та затверджується щорічно радою банку і є конфіденційним документом.

2.3. Оцінка сукупних фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

Фінансові ресурси АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» формуються за рахунок здійснення пасивних операцій, які в водночас банк використовує для проведення кредитно-інвестиційних операцій. У складі пасиву балансу досліджуваного банку розміщено власний капітал та зобов'язання (залучені кошти з різних джерел).

Власний капітал банку забезпечує фінансову стійкість банку та є важливим показником його фінансового стану. Власний капітал слугує для надання банківських операцій з метою отримання прибутку.

Розрахунково капітал банку – це залишкова вартість його активів за вирахування усіх його зобов'язань.

Вклади осіб та суб'єктів господарювання є стабільним джерелом формування фінансових ресурсів банку.

Якщо для здійснення кредитно-інвестиційних операцій фактичних залучених коштів банку недостатньо, то слід запозичувати додаткові кошти у Національного банку, на міжбанківському ринку або через продаж власних боргових зобов'язань на ринку.

Детальніше проаналізуємо динаміку пасивів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за останні п'ять років (2016-2020 роки) у Додатку Д.

За досліджуваний період, а саме 2016-2020 роки пасиви АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» збільшилися майже на 11%. На розміри зростання вплинуло одночасно зростання як зобов'язань банку на 8,58% (16723627 тис.грн) так і капіталу банку на 39,19% (6176424 тис.грн.).

У складі зобов'язань спостерігаються наступні зміни. Майже однаковими темпами зросли у 2020 році порівняно з 2016 роком статті «Кошти банків»(на 25,54%) та «Рахунки клієнтів»(на 27,87%).

Зменшилася заборгованість за статтею «Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій» на 21673121 тис.грн.

Обсяг інших запозичених коштів також має тенденції до зниження, у 2020 порівняно з 2016 роком зменшився на 2587220 тис.грн. Зокрема, зобов'язання, що виникли перед ЄІБ у період 2006-2018 років погашені повністю. Станом на 31.12.2020 року боргові цінні папери використано як забезпечення за кредитами, що отримані від Фонду розвитку підприємництва 31.12.2019 р. За період 2019-2020 років порушення зобов'язань не було.

Обсяги статті «Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток» зменшуються з року в рік і станом 2020 рік порівняно з базисним роком таке зменшення склало 299734 тис. грн або на 36,75%.

Субординований борг банку теж має тенденції до зниження. Зниження відбувається за рахунок погашення. 16.01.20 і 16.07.20 року погашено частину субординованого боргу в сумі 50 000 тис. дол. США та 6 250 тис. дол. США, що у гривні склало 1199105 тис. грн. та 169494 тис. грн, одночасно сплачено належні відсотки.

Упродовж 2016-2020 років власний капітал банку зменшувався на суму нерозподіленого прибутку, що в свою чергу знижувало стабільність банку протягом всього аналізованого періоду. Обсяг непокритого збитку зріс на 8576744 тис. грн. (39,41%). В цілому власний капітал досліджуваного банку зріс на 6176424 тис.грн. (39,19%).

Проведемо аналіз структури фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», під час якого розрахуємо питому вагу окремих його структурних складових в динаміці за 2016-2020 роки (Додаток Е).

Співвідношення власного капіталу та зобов'язань у 2020 склало відповідно 9,39% та 90,61%. У структурі зобов'язань найбільшу частку складає стаття «Рахунки клієнтів» - коливається приблизно від 70-ти до 80-ти %. Ще одна стаття «Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій» має значні обсяги: у 2016 році її частка досягнула 15,86%, у 2017-2018 роках цей рівень зберігається; у 2019-2020р. частка зменшується відповідно до 7,34% та 5,03%. У 2020 році спостерігається зростання питомої ваги субординованого боргу – на 4,08%, порівняно з 2016р. Решту статей зобов'язань мають незначні частки, які набувають максимально 2% у 2020 році. Причому зміна питомих ваг є незначною.

У структурі власних фінансових ресурсів за 2016-2020 роки найбільшу частку займає акціонерний капітал (коливається від 16,66% до 22,83%). Спостерігається зростання статті на 4,63% у звітному періоді порівняно з базовим.

Складовою пасивів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є його фінансові результати. Оскільки непокритий збиток банку впливає на структуру його фінансових ресурсів, згідно даних звіту про прибутки і збитки, проаналізуємо фінансові результати АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки (Додаток Ж).

Проаналізувавши дані можна зробити наступні висновки:

- процентні доходи у 2020 році порівняно з 2016 роком зменшились на 5,3 %, або на 1032590 тис.грн;

– процентні витрати за цей же період теж зменшилися на 23,07% або на 3129312 тис.грн;

– комісійні доходи банку протягом всього аналізованого періоду зростали, а саме у 2020 році порівняно з 2016 роком зросли більше як у двічі на 201,04%, або на 4042715 тис.грн

– комісійні витрати у 2020 році порівняно з 2016 роком зменшились майже у 4 рази, або на 3868497 тис.грн;

– чистий процентний дохід у 2020 році порівняно з 2016 роком суттєво зріс на – 44,69%, і чистий комісійний дохід протягом цього ж періоду зріс на 54,44%.

Упродовж 2016-2020 років, не дивлячись на кризові процеси в країні та проблеми, викликані пандемією, банк працював з позитивним фінансовим результатом: у 2020 році – 2776323 тис. грн. (ри.с 2.1).

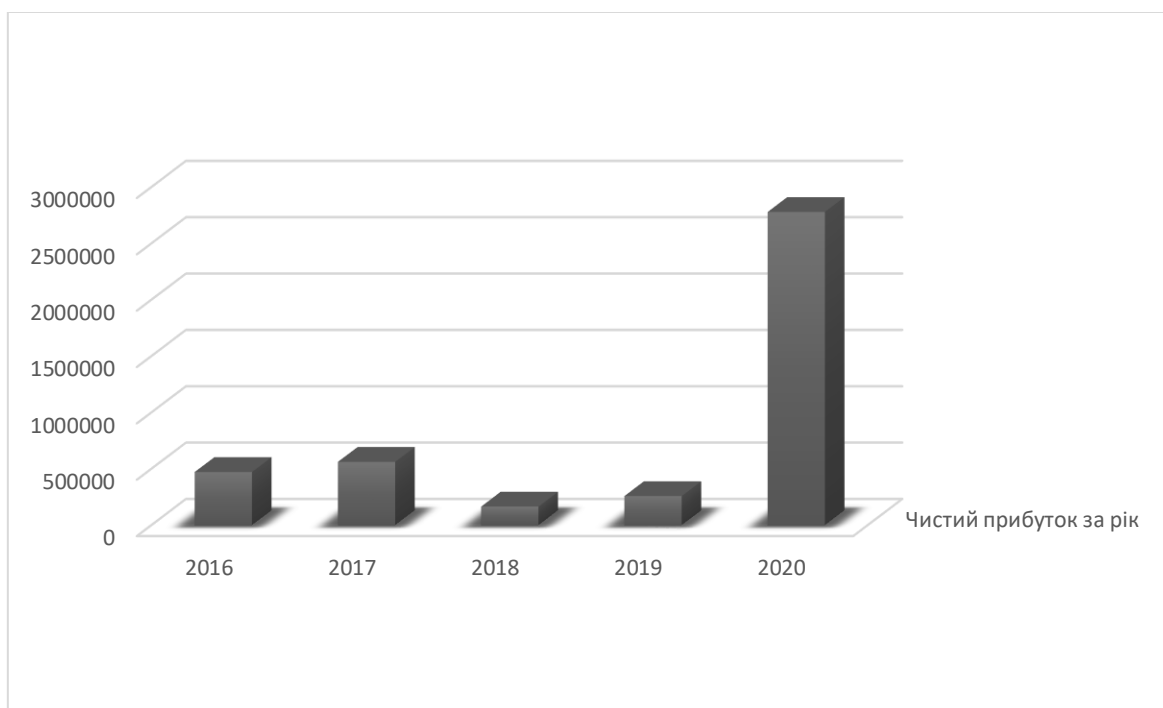

Рисунок 2.1. Зміна величини чистого прибутку АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки

Джерело: побудован автором на основі [56]

Для повної оцінки сукупних фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» доцільно дослідити рівень надійності банківської установи для конкурентів, клієнтів чи партнерів по бізнесу шляхом оцінки показників ефективності його діяльності (таблиця 2.2).

АТ «Ощадбанк» за досліджуваній період має досить низькі показники рівня рентабельності активів та власного капіталу. За 2016-2020 роки розраховані показники не досягали оптимального рівня, однак є незначні тенденції до зростання показників. Поряд з цим, діяльність банку характеризується високими значеннями чистої процентної маржі. Це означає, що банк має високу здатність створювати процентний дохід та узгоджену процентну політику. Фінансова стійкість АТ «Ощадбанку» знаходиться на високому рівні.

Таблиця 2.2

Аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020рр.

Показники	Порядок розрахунку	Роки					Відхилення, 2020-2016
		2016	2017	2018	2019	2020	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Рентабельність власного капіталу(ROE), %	Чистий прибуток / Власний капітал *100%	2,97	1,79	0,87	1,31	12,67	9,7
Рентабельність активів(ROA), %	Чистий прибуток / Активи*100%	0,22	0,24	0,07	0,10	1,19	0,97
Мультиплікатор капіталу (МК)	Активи / Власний капітал	13,37	7,48	4,38	5,01	4,69	-8,68
Чиста маржа прибутку (NPM), %	Чистий прибуток / Сукупні доходи* 100%	2,77	4,15	0,66	0,78	6,62	3,85
Коефіцієнт доходності активів (EA), %	Сукупні доходи / Активи * 100%	8,04	5,76	11,28	13,05	18,01	9,97
Показник операційної ефективності, %	Операційні витрати / Сукупні активи * 100%	33,03	3,05	3,93	3,94	4,78	-28,16
Процентна маржа як відсоток сукупного доходу, %	Чистий процентний дохід/ Сукупні доходи*100%	32,58	43,68	22,22	16,91	18,98	-13,6
Чиста процентна маржа, %	Чистий процентний дохід/ Активи*100%	2,62	2,52	2,50	2,21	3,42	0,80

продовження табл. 2.2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Норматив миттєвої	Високоліквідні	60,53	52,56	99,92	-	-	-

ліквідності (H4), %	активи/поточні зобов'язання*100%							
Норматив поточної ліквідності (H5), %	Поточні активи/поточні зобов'язання*100%	104,70	133,22	136,12	-	-	-	-
Норматив короткострокової ліквідності (H6)%	Ліквідні активи /зобов'язання*100%	95,29	97,08	85,55	102,6	103,9	861	
Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR), %	Високоякісні ліквідні активи/ чистий очікуваний відток грошових коштів*100%	-	-	-	298,08	319,64	21,56	
Норматив довгострокової ліквідності NSFR	Наявне стабільне фінансування/необхідне стабільне фінансування*100%	-	-	-	-	163,56	-	

Джерело: розраховано автором на основі [56]

З наведених у таблиці 2.2 даних, видно, що мультиплікатор капіталу, який характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, не досягає нормативного значення - 12,0 – 15,0 разів, однак у 2020 році порівняно з 2016 роком він зменшився на 8,66. Це свідчить про те, що темп зростання акціонерного капіталу перевищує темп зростання активів. Таким чином найбільш високу забезпеченість власним капіталом і, отже високу надійність АТ «Ощадбанк» мав у 2016 році, для якого даний коефіцієнт становив 13,37%.

Усі основні показники взяті нами для аналізу стійкості АТ «Ощадбанку» не відповідають встановленим нормативам, але є тенденції до їх зростання.

Розраховані показники ліквідності за 2016-2018 роки, наведені в таблиці 2.2, засвідчують дотримання досліджуваним банком усіх нормативів ліквідності, проте значне перевищення фактичних даних над нормативними говорить про надлишок ліквідності та відсутність ефективного менеджменту активів та пасивів банку.

Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR та показник довгострокової ліквідності NSFR станом на 31.12.2020 року перевищують норматив 100% на 219,64 % та 63,56%. Показник довгострокової ліквідності стає NSFR обов'язковим стає з 01.04.2021р. Його призначення – стимулювати банки покладатися на більш стабільні та довгострокові джерела фінансування, зменшуючи залежність від короткострокового фінансування. Це дозволить

збалансувати їх активи та пасиви за строками погашення і сприятиме зниженню одного з системних ризиків.

Аналіз показав, що фінансовий стан АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки є доволі стабільним, не дивлячись на невизначеність і нестабільність фінансового ринку та пандемію коронавірусної інфекції.

2.4. Аналіз депозитних операцій та структури депозитного портфелю АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

Щоб провадити ефективну комерційну діяльність, підтримувати ліквідність у потрібних значеннях та отримувати прибуток, АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» повинен сформувати достатній обсяг залучених фінансових ресурсів.

Представлений у таблиці Е.1 (Додаток Е) аналіз структури фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» свідчить, що основна частина фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є залученою та утворюється за допомогою депозитних операцій банку.

Кошти клієнтів (депозитні операції) займають найбільшу частку в залучених фінансових ресурсах АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», а саме: у 2016 – 69,10 %, у 2017 – 64,20% році у 2018 році – 70,72%, у 2019 році – 81,15%, у 2020 році – 79,72%. Такі значення оцінюють депозитну політику досліджуваного банку з позитивної сторони, оскільки спостерігається ріст частки депозитів у залучених коштах, а значить, клієнти банку все більше стали довіряти свої заощадження саме даному банку. Одночасно зростає рівень його ліквідності та прибутковості.

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» – єдиний банк в Україні, котрий має державну гарантію збереження грошових коштів фізичних осіб, закріплену Законом України «Про банки і банківську діяльність». У 2020 році банківська установа залучає кошти на депозити від приватних клієнтів,

бізнесу та корпорацій. На сьогоднішній база дослідження залучає кошти від фізичних та юридичних осіб як на строкові депозити, так і депозити до запитання, онлайн-депозити через сервіс «Ощад 24/7» (додатковий заробіток 0,25%) у гривні та іноземних валютах.

Від приватних клієнтів банківська установа залучає кошти на 2 програми («Мій депозит», «Мій пенсійний депозит») у гривні, доларах та євро. Строки вкладу коливаються від 3 – ох до 12 – ти місяців. Із збільшенням строку депозиту зростає і відсоткова ставка: від 5,5% до 7,2%. Програмні продукти передбачають часткові зняття та поповнення депозиту.

Для бізнесу передбачено вісім депозитних продуктів («Максимальний депозит», «Накопичувальний депозит», «Інвестиційний депозит» (строк вкладу коливається від 30 до 1095 днів, встановлюється індивідуально, залежить від суми вкладу та строку розміщення. Передбачає капіталізацію), «Мобільний депозит», (термін від 7 до 29 днів), «Депозитна лінія» (термін від 3 до 1095 днів), «Оперативний місцевого бюджету», «Для вищих та професійно-технічних навчальних закладів» та «Вклад на вимогу»). Перші чотири депозитні продукти передбачають мінімальну суму вкладу – 5000грн, передбачають продовження вкладу. Вклади «Оперативний місцевого бюджету» та «Для вищих та професійно-технічних навчальних закладів» дозволяє мінімальну суму 10000грн. Ці депозити залучаються на період поточного бюджетного періоду та повинні бути повернені не пізніше ніж за 10 календарних днів до закінчення такого бюджетного періоду.

Для вкладу «Вклад на вимогу» мінімальна сума 0,01 грн., вклад безстроковий, відсотки нараховуються щомісячно, процентна ставка залежить від суми вкладу.

Корпоративні клієнти можуть вкладати кошти у АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» на такі депозитні програми:

- «Депозитна лінія», мінімальна сума у гривні 100 000, доларах та євро 50 000, строком зберігання від 3 до 1095 днів, розмір % ставки встановлюється індивідуально, залежить від суми вкладу та строку розміщення;

- «Максимальний», сума необмежена;
- «Мобільний», строк зберігання від 7 до 29 днів, мінімальна сума у гривні 5 000, доларах 1 000;
- «Корпоративний залишок», мінімальна сума 100000грн;
- «Ліквідний», не передбачає мінімальну суму, поповнень та пролонгацій;
- «Інвестиційний» та «Накопичувальний», мінімальна сума необмежена, пролонгація можлива, дострокове знімання неможливе [57].

Проаналізуємо депозитний портфель АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

**Оцінка динаміки коштів клієнтів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК
УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки**

Показник	Сума, тис. грн					Відхилення	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2016	2020/2019
Рахунки до запитання	77861914	68112154	67114512	109372418	84401192	6539278	108,39
Строкові депозити	67724195	82039001	86901942	92770622	101766613	34042418	150,27
Всього рахунків клієнтів	145586109	150151155	154016454	202143040	186167805	40581696	127,87

Джерело: розраховано автором на основі [56]

Таблиця 2.3 демонструє наступні тенденції: за 2016-2020 роки загальна сума коштів на рахунках клієнтів зросла на 40581696 тис.грн або на 27,87%. Такому росту посприяло зростання як залишків коштів на рахунках до запитання (на 6539278 тис.грн або 8,39%), так і суми строкових депозитів (на 34042418 тис.грн. або 50,27%).

Як бачимо, обсяги строкових депозитів зростають більшими темпами ніж рахунки до запитання. Зростання депозитного портфелю засвідчує ефективність депозитної політики АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ».

Проаналізуємо структуру залучених ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ

ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016- 2020 роки в розрізі строкових депозитів та на вимогу (таблиця 2.4).

Структура залучених ресурсів свідчить, що за досліджуваний період частка рахунків до запитання зменшилася на 8,14%, а частка строкових депозитів зростає на таку ж величину. За весь досліджуваний період строкові депозити мають дещо більші значення структури ніж рахунки до запитання.

Таблиця 2.4

Структура залучених ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки в розрізі строкових депозитів та на вимогу

Показники	Питома вага, %					Зміна питомої ваги 2019-2016
	2016р.	2017р	2018 р	2019 р.	2020 р.	
Рахунки до запитання	53,48	45,36	43,58	54,11	45,34	-8,14
Строкові депозити	46,52	54,64	56,42	45,89	54,66	8,14
Всього рахунків клієнтів	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	-

Джерело: розраховано автором на основі [56]

Представимо графічно структуру залучених ресурсів за 2016-2020 роки (рис.2.2).

Депозити до запитання є найбільш дешевими фінансовими ресурсами для банківської установи, але водночас недостатньо стабільними, в той час як строкові депозити є більш дорогим, але і більш стабільним джерелом поповнення фінансових ресурсів.

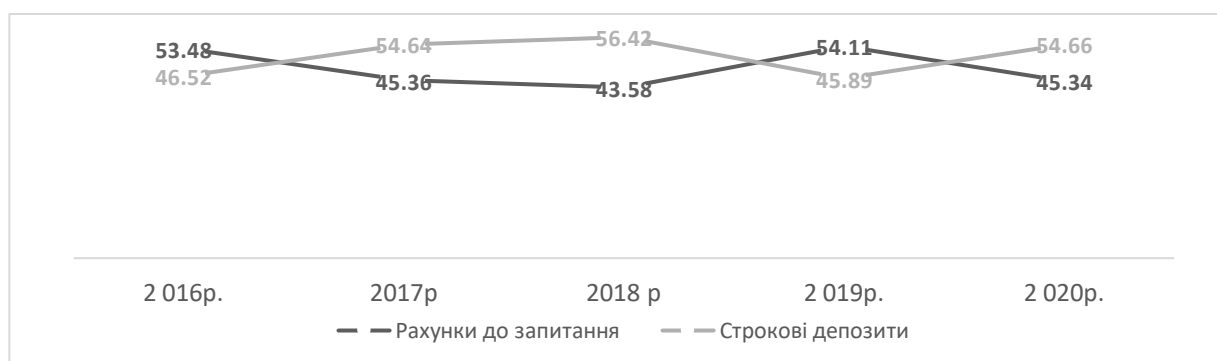

Рисунок 2.2. Динаміка структури залучених ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки в розрізі строкових депозитів

та на вимогу

Джерело: складено автором на основі [56]

Проаналізуємо депозитний портфель досліджуваного банку у розрізі вкладників (таблиця 2.5)

Таблиця 2.5

Динаміка депозитного портфелю АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки в розрізі вкладників

Показник	Сума, тис. грн					Відхилення	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2016	2020/2016
Депозити юридичних осіб	76423083	63081066	58459093	95236159	60808346	-15614737	79,57
Депозити фізичних осіб	69163026	87070089	95557361	106906881	125359459	56196433	181,25
Всього рахунків клієнтів	145586109	150151155	154016454	202143040	186167805	40581696	127,87

Джерело: складено автором на основі [56]

Депозитні ресурси, згідно таблиці 2.5 зростають за рахунок росту депозитів фізичних осіб. У порівнянні з 2016 роком депозити фізичних осіб зросли на 56196433 тис.грн, або більше як на 80%.

У свою чергу обсяги депозитів юридичних осіб за період 2016-2018 років мають стійкі тенденції до зниження. Винятком був 2019 рік, коли відбувся стрибок порівняно з 2018 роком на 36777066 тис.грн. У 2020 році порівняно з 2016 роком депозити юридичних осіб зменшилися на 15614737 тис. грн або 20,43%.

Проведемо аналіз структури депозитів клієнтів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у розрізі вкладників (таблиця 2.6, рис. 2.3).

Таблиця 2.6

Структура депозитів клієнтів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у розрізі вкладників

Показники	Питома вага, %					Зміна питомої ваги
	2016р.	2017р	2018 р	2019 р.	2020 р.	2020-2016
Депозити юридичних осіб	52,49	42,01	37,96	47,11	32,66	-19,83
Депозити фізичних осіб	47,51	57,99	62,04	52,89	67,34	-19,83
Всього рахунків клієнтів	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	-

Джерело: складено автором на основі [566]

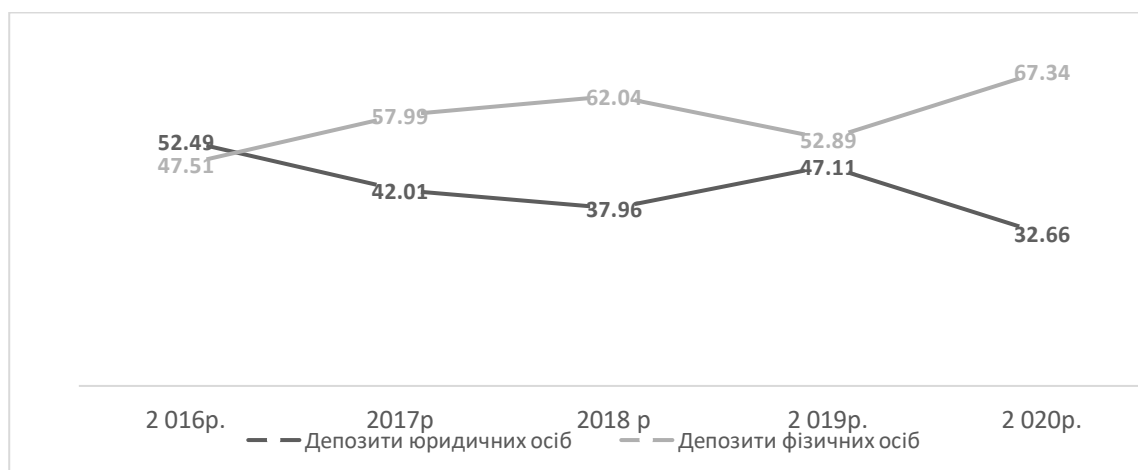

Рисунок 2.3. Динаміка структури депозитів клієнтів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у розрізі вкладників

Джерело: складено автором на основі [56]

Як видно з таблиці 2.6 та рис. 2.3, депозити фізичних осіб у депозитному портфелі АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» упродовж 2016–2020 років займають найбільшу питому вагу депозитного портфеля – від 47,51% до 67,34%. Що ж стосується депозитів юридичних осіб, то їхня частка є значно нижчою і протягом аналізованого періоду становила від 52,49% до 32,66%.

Наступним етапом аналізу депозитних операцій АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є здійснення оцінки динаміки обсягу депозитів та кредитів за досліджуваний період (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка обсягів депозитів та кредитів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ

БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки

Показник	Сума, тис. грн					Відхилення	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2016	2020/2019
Усього кредитів	65946584	74502538	67543176	65168344	63226077	-2720507	95,87
Всього депозитів	145586109	15015115	15401645	20214304	186167805	40581696	127,87
		5	4	0			

Джерело: складено автором на основі [56]

За увесь досліджуваний період обсяг депозитних зобов'язань перевищує обсяг наданих кредитів. Таке перевищення обсягів надходження коштів на депозити над обсягами кредитування говорить про зростання довіри фізичних та юридичних осіб до банківської установи. Однак, одночасно в банку з'являються «неробочі ресурси», і, як наслідок, банк недоотримує доходи для покриття зобов'язань за депозитами. Зазначене знижує фінансову стійкість банківської установи. Звідси, умова: Обсяг кредитів (Кр) $\geq$ Обсягу депозитів (Д) (див. питання 1.2), свідчить, що депозитна політика АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», за весь досліджуваний період є неефективною.

Оскільки дохід банку – це спред між ставками за кредитами та депозитами та обсяги позичених та залучених коштів, слід враховувати оптимальність співвідношення між обсягами депозитних і кредитних процентів. Встановлення менших відсоткових ставок за кредитами може призвести до збільшення кількості клієнтів та отримання більшого прибутку. Тому, доцільно провести оцінку динаміки та співвідношення процентних ставок за кредитами та депозитами. Умовою ефективності депозитної діяльності є зростання спреду.

Представимо у таблиці 2.8 динаміку середніх процентних ставок за депозитами та кредитами.

Таблиця 2.8

Динаміка середніх ставок за депозитами та кредитами АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки

Показник	%					Відхилення
	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2016
Відсоткова ставка за	19,07	16,26	14,62	12,63	11,89	-7,18

кредитами						
Відсоткова ставка за депозитами	17,01	14,90	14,64	14,62	6,92	-10,09

Джерело: складено автором на основі [56]

Інформація таблиці 2.8 свідчить, що відсоткові ставки як за кредитами так і за депозитами мають стійкі тенденції до зниження. Зокрема, ставка за кредитами зменшилася на 7,18, а ставка за депозитами на 10,09 з 2016 по 2020 роки. У 2016-2017 роках спред мав тенденцію до зниження. У 2018 році він досягнув майже нульового значення. У 2019 році спред став від'ємним і лише у 2020 році виконується умова $(\% \text{ ставка } K_p - \% \text{ ставка } D) \rightarrow \text{max}$.

Завершимо оцінку ефективності депозитної політики АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» розрахунком показників ефективності (таблиця 2.9). Для цього використаємо показники, розглянуті у першому розділі (Додаток Г).

Розраховані показники ліквідності за 2016-2018 роки, наведені в таблиці 2.9 засвідчують дотримання досліджуваним банком усіх нормативів ліквідності, проте значне перевищення фактичних даних над нормативними говорить про надлишок ліквідності та відсутність ефективного менеджменту активів та пасивів банку.

Таблиця 2.9

Динаміка показників ефективності депозитної політики АТ «Ощадбанк» за 2016-2020 роки

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення 2020-2016
Коефіцієнт миттєвої ліквідності, %	60,53	52,56	99,92	-	-	-
Генеральний коефіцієнт надійності, %	23,8	41,9	27,4	30,0	34,7	10,9
Рівень надійності капіталу в пасивах банку, %	8,0	15,4	9,3	8,5	10,3	2,3
Частка власного капіталу, сформована за рахунок прибутку, %	-122,7	-59,0	-167,8	-154,0	-126,4	3,7

Ефективність використання банком залучених ресурсів,%	0,2	0,2	0,0	0,1	1,03	0,83
Ефективність операцій банку,%	0,7	0,7	0,2	0,3	4,03	3,33
Ефективність використання власного капіталу,%	2,97	1,79	0,87	1,31	12,67	9,7
Коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів,%	0,22	0,24	0,07	0,10	1,19	0,97
Коефіцієнт використання депозитів,%	95,29	97,08	85,55	102,6	103,9	8,61
Коефіцієнт ефективності депозитної політики,%	2,7	1,6	3,3	3,4	4,1	1,4

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Генеральний коефіцієнт надійності мав тенденцію до зростання у 2020 році порівняно з базовим 2016 роком. Це говорить про покращення банківською установою заходів у сфері залучення фінансових ресурсів, тобто робочі активи стають більш захищеними власним капіталом. У 2016 році цей показник склав 23,8%, а вже у 2020 році він збільшився на 10,9%, тобто становив 34,7%. Коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів у 2020 р. був 1,19%, що на 0,97% більше ніж за аналогічний період 2016 року.

Оцінка коефіцієнтів, яка висвітлює ефективність депозитної політики банку свідчить про наступне: за досліджуваний період в АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» зростає ефективність використання банком залучених коштів, покращується їх ефективність та ефективність капіталу у цілому.

Отже, оцінка депозитної політики за усіма описаними кроками свідчить про середній рівень ефективності банку та спостерігаються позитивні тенденції щодо стану основних коефіцієнтів та критеріїв. З метою підвищення прибутковості банку, його надійності необхідно звернути увагу на порядок формування та реалізації депозитної політики шляхом застосування передового вітчизняного та зарубіжного досвіду та оптимізації депозитного портфелю.

Висновки до розділу 2

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» входить до переліку системно важливих банків України, займає перше місце за розміром чистого

кредитного портфеля та друге у вітчизняній банківській системі України за розміром активів. Станом на 01.01.2021 року обсяг активів банку склав 235,7 млрд грн, що на 6% менше, ніж минулого року. Крім цього банк є найбільшим в Україні: за пасивами в корпоративному секторі та другим за пасивами в роздрібному секторі.

За 2016-2020 роки пасиви АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» збільшилися майже на 11%. На розміри зростання вплинуло одночасно зростання як зобов'язань банку на 8,58% (16723627 тис.грн) так і капіталу банку на 39,19% (6176424 тис.грн).

Кошти клієнтів (депозитні операції) займають найбільшу частку в залучених фінансових ресурсах АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», а саме: у 2016 – 69,10 %, у 2017 – 64,20% році у 2018 році – 70,72%, у 2019 році – 81,15%, у 2020 році – 79,72%.

За увесь досліджуваний період обсяг депозитних зобов'язань перевищує обсяг наданих кредитів. Таке перевищення обсягів надходження коштів на депозити над обсягами кредитування говорить про зростання довіри фізичних та юридичних осіб до банківської установи. Однак, одночасно в банку з'являються «неробочі ресурси», і, як наслідок, банк недоотримує доходи для покриття зобов'язань за депозитами. Зазначене знижує фінансову стійкість банківської установи та свідчить, що депозитна політика АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», за весь досліджуваний період є низько ефективною.

Розраховані показники ліквідності за 2016-2020 роки засвідчують дотримання досліджуваним банком усіх нормативів ліквідності, проте значне перевищення фактичних даних над нормативними говорить про надлишок ліквідності та відсутність ефективного менеджменту активів та пасивів банку.

Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR та показник довгострокової ліквідності NSFR станом на 31.12.2020 року перевищують норматив 100% на 219,64 % та 63,56%. Показник довгострокової ліквідності стає NSFR обов'язковим стає з 01.04.2021р. Його призначення – стимулювати банки покладатися на більш стабільні та довгострокові джерела фондування,

зменшуючи залежність від короткострокового фінансування. Це дозволить збалансувати їх активи та пасиви за строками погашення і сприятиме зниженню одного з системних ризиків.

Аналіз показав, що фінансовий стан АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2016-2020 роки є доволі стабільним, не дивлячись на невизначеність і нестабільність фінансового ринку та пандемію коронавірусної інфекції.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ

3.1. Вплив структури депозитного портфеля на формування інвестиційного ресурсу

Щоб забезпечити ефективне функціонування банку слід дотримуватися завдань його депозитної політики, яка виявляється у формуванні стійкої структури депозитного портфелю.

В першу чергу на структуру залучених ресурсів впливають стан банківського сектору та загальний стан економіки країни. На ріст депозитного ринку, в основному, впливає ріст грошових доходів суб'єктів господарювання та фізичних осіб, що дозволяє збільшувати у майбутньому обсяги активних операцій (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 Структура вкладів домогосподарств та нефінансових корпорацій у депозитній базі банківської системи України, млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [59]

Рисунок свідчить, що кошти, залучені від юридичних осіб постійно змінюються у сторону збільшення. Так, на 31.12.2020 р. зазначені ресурси склали у зобов'язаннях банків 549 488 млн. грн, що на 77,0 % є більшим показників 2016 р. (станом на 31.12.2016 склали 310559 млн. грн). Кошти фізичних осіб також

мають тенденцію до збільшення. Станом на 31.12.2020. цей показник склав 730317 млн. грн, що на 64 % більше, ніж у 2016 р. (444676 млн. грн).

Отже, значним джерелом формування портфелю депозитів банківської системи є кошти домогосподарств. Цьому сприяє повернення довіри фізичних осіб до банківської системи, зростання доходів домогосподарств, частковий вихід країни з економічної кризи. Оскільки ріст обсягів депозитів без здійснення відповідних обсягів кредитування скорочує чистий процентний дохід банківських установ, вважаємо за доцільне дослідити структуру депозитних коштів домогосподарств за строками залучення (рис. 3.2).

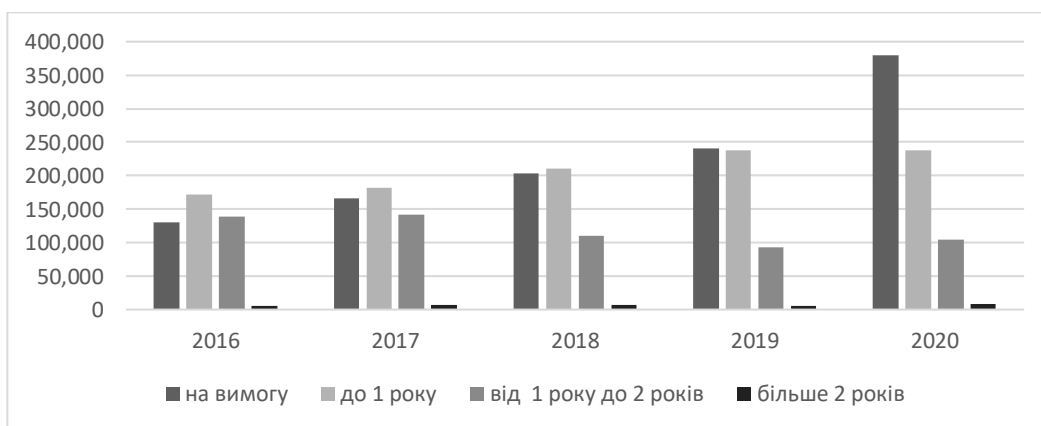

Рисунок 3.2 Обсяги депозитів домогосподарств за строками залучення, млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [59]

За досліджуваний період з 2016 р. по 2020р. у обсягах депозитів домогосподарств найбільшу частку мають кошти на вимогу та вклади строком до 1 року. Кошти, вкладені на строк від 1 до 2 років стабільно зростають. Найменшу питому вагу у депозитному портфелі банків України займають депозит понад 2 років. Це можна пояснити відсутністю пропозиції таких вкладів з боку банків та недовірою клієнтів до банків.

Ріст обсягів довгострокового кредитування та інвестування, покращення ефективності капітальних інвестицій призводить до нарощення техніко-економічного потенціалу підприємств, впровадження інноваційних технологій,

зростання конкурентоздатності продукції та сприяє росту обсягів національного багатства.

Розглянемо сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Співвідношення обсягів ВВП та капітальних інвестицій України за 2016-2020 рр.

Роки	ВВП, млн.грн	Капітальні інвестиції, млн.грн	Відношення обсягу капітальних інвестицій до ВВП,%	Темп приросту обсягів ВВП, %	Темп приросту обсягів капітальних інвестицій,%
2016	2034430	359200	21,72	X	X
2017	2445587	448500	19,95	20,21	9,8
2018	3083409	578700	18,77	26,08	9,7
2019	3675728	624000	18,05	19,21	6,8
2020	3818456	419800	10,4	3,88	-38,5

Джерело: складено автором на основі [59,60]

Оцінка зміни обсягів капітальних інвестицій в Україні за 2016-2020 роки показує, що за період 2016-2019 рр. їх обсяги мали тенденції до зростання, хоча темпи приросту знижувалися. У 2020 році обсяги досліджуваного явища зменшилися.

Представимо графічно темпи надходжень інвестицій та динаміку ВВП (рис.3.3).

Рисунок 3.3. Зміни ВВП та капітальних інвестицій за 2016-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [59,60]

Рисунок демонструє зростання обох досліджуваних показників. Джерелом проведення інвестиційного кредитування є в основному власні кошти домогосподарств.

Період з 2016 по 2020 рік характеризується ростом кількості довгострокових (інвестиційних) кредитів. Однак обсяги інвестиційного кредитування є незначними. Станом на 31.12.2020 року обсяг інвестиційних кредитів склав 23609 млн. грн., що становить низький рівень – 3,26% від загальних обсягів банківського кредитування [61].

Таблиця 3.2

Кредити банків, спрямовані в економіку України (млн. грн.)

Роки	Кредити надані, усього	У тому числі			
		Короткострокові	Довгострокові		
			Усього	У тому числі	
				В поточну діяльність	В інвестиційну діяльність
2016	822114	306002	516112	507130	8982
2017	829932	354989	474943	466047	8896
2018	859740	413695	446045	414987	31058
2019	744648	375326	369322	340632	28690
2020	724157	371855	352302	328693	23609

Джерело: складено автором на основі [61]

Банківські установи в частині інвестиційного кредитування застосовують такі напрямки [62]:

- 1) управління рухом коштів клієнтів, що призначені для інвестицій;
- 2) накопичення заощаджень та переспрямування їх на фондовий ринок;
- 3) інвестування у різні проекти власних та залучених фінансових ресурсів.

Вітчизняна банківська система сьогодні діє переважно в першому напрямку, розвитку двох інших перешкоджає низка проблем, які було зазначено вище.

3.2. Обґрунтування взаємозв'язку між структурою депозитного портфелю та економічним розвитком: регіональний аспект

В контексті проведеної адміністративно-територіальної реформи регіональний економічний розвиток набуває великого значення, оскільки розвиток окремих регіонів є складовою розвитку національної економіки. Для розвитку сучасної національної економіки характерним є стабільне зростання, яке забезпечується впливом інтенсивних чинників: інвестицій, інновацій.

Щоб оцінити сучасний стан економічного розвитку національної економіки з виявленням тенденцій регіонального зростання, використаємо валовий регіональний продукт (ВРП). ВРП показник, що характеризує динаміку та розміри структурних зрушень в економіці окремих регіонів нашої держави.

Основні тенденції економічного розвитку національної економіки України представимо у таблиці И. 1 (Додаток И).

У цілому по Україні темп росту валового регіонального продукту України у 2020 році порівняно з 2016 роком зменшився на 6,2 пункти. Позитивна зміна показника спостерігається лише по Львівській та Сумській областях. В цілому темп зростання та динаміка ВРП за регіонами різна.

Представлені результати за 2016-2019 роки характеризують стабільне зростання більшості регіонів країни. 2020 рік виділяється зниженням темпів валового регіонального продукту.

У 2016 році на економічне зростання позитивно вплинуло 15 з 25 регіонів України. У 2017 році їх кількість зросла до 19 регіонів. Позитивні тенденції збереглися і у 2018-2019 роках, коли ВРП зростав відповідно у 23 та 24 регіонах країни.

Вже у 2020 році 4 з 25 регіонів мали спадаючі темпи валового регіонального продукту. Тут стали відчутні в повній мірі наслідки пандемії COVID-19.

Стійкі лідери серед регіонів за темпами ВРП відсутні. Найчасіше опиняються серед лідерів м. Київ, Житомирська, Кіровоградська, Львівська та Чернігівська області. Найменше зростання чи зменшення ВРП спостерігається у

Донецькій, Полтавській, Луганській областях. Має місце зміщення лідерів на останні місяці, що характеризує нестабільність економічного зростання.

Щоб дослідити темпи зростання ВРП, характерні для більшої кількості регіонів України, сформуємо таблицю (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Динаміка темпу зростання ВРП по регіонах України за 2016 - 2020 рр.

Діапазони темпів зростання ВРП, у %	Роки					Число областей у діапазоні, од	Частка областей у діапазоні, у %
	2016	2017	2018	2019	2020		
< 79,9	-	-	-	-	-	-	0,00
80,0 – 89,9	-	1	-	-	1	2	1,67
90,0 – 99,9	10	5	2	1	20	38	30,66
100,0 – 104,9	7	14	16	18	4	59	47,22
105,0 – 109,9	7	5	7	6	-	25	20,32
110,0 – 114,9	-	-	-	-	-	-	0,00
115,0 – 119,9	1	-	-	-	-	1	0,01
> 120,0	-	-	-	-	-	-	0,00
Всього	25	25	25	25	25	125	100,00

Джерело: складено автором на основі [69,74,77]

Показники таблиці 3.4 підтверджують, що для 59 регіонів з 125 спостережень з часткою 47,22% є характерним економічне зростання з темпами в межах 100,0 – 104,9% упротягом усього досліджуваного періоду. Крім цього, для областей України також були характерні темпи зростання в межах 90,00 – 99,9% (38 із 125 спостережень з питомою вагою 30,66%). А темпи зростання валового регіонального продукту в межах 105,0 – 109,9% характерні для 25 областей (частка 20,32%). Темп зростання 115,0 – 119,9 пункта був характерним лише для однієї області у 2016 році. Типовими у межах 78,0 – 99,9 % є два досліджувані регіони з питомою вагою 1,67%.

Згрупуємо області України за часткою ВРП на чотири групи: до першої віднесемо області, які перевищують 10% усього обсягу ВРП, до другої включимо області, в які виробили ВРП в діапазоні від 5 % до 9,9 %, у третю включимо

області 1-4,9%, у четверту групу згрупуємо області, де частка ВРП є меншою 1% (рис.3.4) .

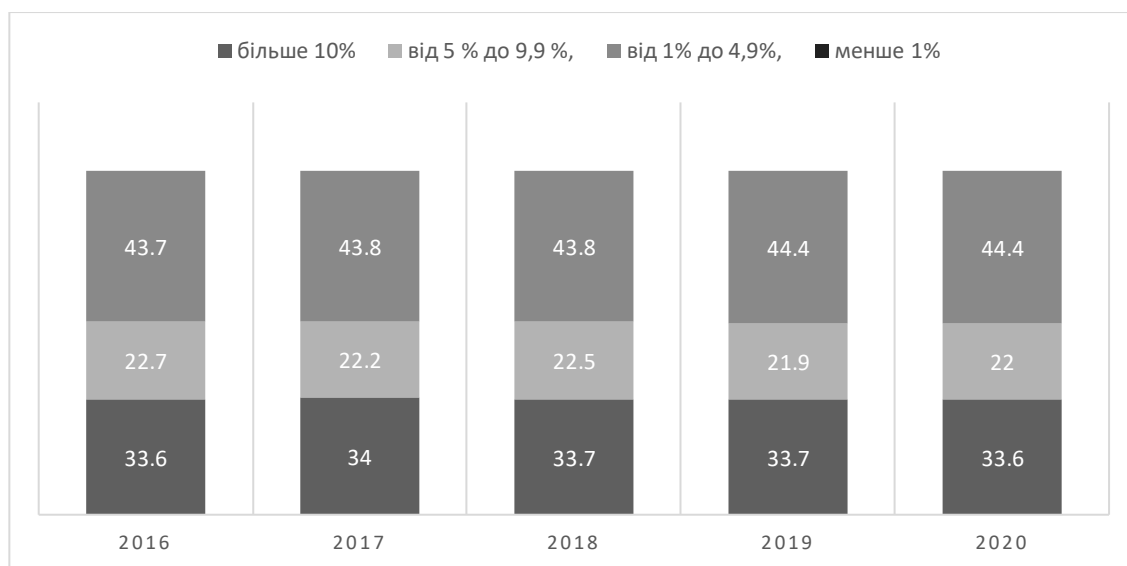

Рисунок 3.4. Групування регіонів України за часткою ВРП за 2016 - 2020 рр.

За увесь досліджуваний період до складу першої групи входило два регіони України – м. Київ та Дніпропетровська область з питомою вагою 33,6 – 33,7%. До другої групи увійшли чотири області: Донецька, Київська, Одеська, Харківська з питомою вагою від 22,7 до 21,9% у 2020 році. До третьої групи увійшли решту регіонів України з питомою вагою 43,7 – 44,4%. Четверта група не представлена.

Отже, шляхом групування ми отримали наступні результати: третина ВРП створюється у Дніпропетровській області та м. Київ, ще чотири регіони формують п'яту частину ВРП, а решту – 19 областей – створюють іншу половину валового регіонального продукту (рис.3.4).

Дослідження економічного розвитку національної економіки за регіонами показало, що високі темпи зростання ВРП не забезпечують якісного розвитку регіону та негативно впливають на стабільність цього регіону. Економічне зростання по Дніпропетровській області та м. Київ за період дослідження коливається від більшості років за період дослідження знаходиться на рівні 9 – 105,7%, тоді як темпи економічного зростання регіонів, які складають незначну частку в ВРП набувають більших значень.

Основним завданням України на перспективу є тривале, швидше та інклюзивне досягнення економічного зростання, а не значне зростання упродовж наступних періодів.

Депозитна активність населення та загальноекономічні процеси національної економіки перебувають у постійному взаємозв'язку. Для виявлення взаємозв'язків побудуємо економетричну модель та врахуємо чинники зовнішнього середовища не ізольовано один від одного, а у системі. Одночасно визначимо вплив чинників на формування депозитів, використовуючи показники кореляції [79].

Узагальнюючим показником національної економіки виступає ВВП, який відображає обсяги виробництва товарів і послуг усіма чинниками виробництва та визначає рівень фінансового потенціалу населення. Врахуємо також ВРП.

Для розрахунку кореляції використаємо функцію *КВПРСОН Microsoft Excel*. В лінійної функції коефіцієнт детермінації буде дорівнює квадрату кореляційного коефіцієнта. Функція дозволяє визначити коефіцієнт кореляції щодо функції Пірсона. Для початку створимо таблицю з даними (табл.3.5).

Таблиця 3.5

Вихідні дані для коефіцієнта кореляції (млн.грн.)

Довгостр. депозити	Усі депозити	Інвест. в основний капітал	ВВП	Довгостр. депозити на 1 особу	Інвест. в основний капітал на 1 особу	ВВП на 1 особу	ВРП, Львівська обл.	ВРП, Львівська обл на 1 особу
69163026	145586109	87070089	95557361	3418,758	2044,643	2243,947	114842	0,045
87070089	150151155	448500	2445587	3542,437	10,58122	57,69745	147308	0,058
95557361	154016454	578700	3083409	3653,731	13,7285	73,14769	177233	0,007
106906881	202143040	624000	3675728	4824,14	14,89175	87,72118	214400	0,085
125359459	186167805	419800	3818456	4476,436	10,09416	91,81541	218259	0,087

Під час оцінки вивчено взаємозв'язки кількох макроекономічних факторів: довгострокових депозитів, усього депозитів, ВВП, ВРП, довгострокових кредитів, вартості основних засобів, інвестицій в основний капітал та усіх названих показників в розрахунку на одну особу. Оцінка показала, що рівень взаємозв'язку між окремими з них виявився незначним, тому вони не враховані в наступних розрахунках (Додаток К).

Оцінка розрахованих показників парної кореляції свідчить, що найщільнішим є зв'язок довгострокових депозитів та ВРП по Львівській області (0,914).

Проведено кореляційно-регресійний аналіз між темпами зростання ВРП та темпами зростання обсягів довгострокових депозитів в Україні. Розраховано границі рівняння регресії, щоб детальніше вивчити залежність показників та передбачити зміни ВРП при зміні обсягів довгострокових депозитів.

$$y - \bar{y} = \frac{r_{xy} * \sigma_x}{\sigma_y} * (x - \bar{x})$$

Рівняння матиме такий вигляд:

$$Y = 0,482x + 5748,$$

Де Y – темп зростання довгострокових депозитів;

X – темп зростання ВРП.

Змінна рівняння 0,482 свідчить про те, що при зростанні на одиницю темпу обсягу довгострокових депозитів, обсяг ВРП по регіону збільшиться на 0,482.

Отже, розраховані коефіцієнти засвідчують досить високу значущість моделі, тому її можна застосовувати для прогнозування.

3.3. Удосконалення депозитної політики ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

Основна мета депозитної політики ТББВ №10013/065 Філії Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» – це залучення якомога більших обсягів грошових ресурсів за якнайменшою ціною.

На можливості залучення фінансових ресурсів на депозити впливає безліч чинників: соціально-демографічні чинники, технічні можливості діяльності банку, зовнішні економічні чинники, політико-правова складова та ін.

У м.Золочів та Золочівському районі більше 67% економічно активного населення мають вищу освіту. Більш кваліфіковані кадри дозволяють надавати якісніші послуги. Одночасно зростають вимоги до якості послуг, що надаються. А це, в свою чергу, збільшує кількість потенційних клієнтів у середній та високій ціновій категоріях.

На імідж, престиж банку мають вплив засоби масової інформації (ЗМІ), своїми дописами вони створюють своєрідну рекламу. У відгуках банк виглядає гідно, крім цього банк є державним, що автоматично передбачає надійність та стабільність у різних економічних ситуаціях.

На роботу банку також впливає удосконалення вже існуючих технологій та поява нових технологій. Мережа Інтернет посприяла створенню послуг Online, Мобільний банк; для кожного клієнта відкривається свій особистий кабінет, де відображена поточна інформація по його депозитних і кредитних продуктах. Клієнти здійснюють поточні операції, бачать залишки заборгованості за кредитами, здійснюють різні платежі тощо. Технології роблять роботу банку прозорою, що, в свою чергу, підвищує довіру клієнтів.

Загалом Територіальне відокремлене безбалансове відділення ТВБВ №10013/065 Філії – Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» займає сильні позиції на банківському ринку, в штаті працюють висококваліфіковані фахівці, банк має такі конкурентні переваги як державна підтримка, великий діапазон послуг, контроль якості виконання послуг за рахунок зворотного зв'язку з клієнтами та використання сучасних удосконалених комп'ютерних програм.

Населення м.Золочів складає 24 109 осіб у тому числі 942 пенсіонери (3,9%), 17597 осіб віком від 16 до 64 років (72,9%) та 5570 діти (23,2%). З них станом на 31.12.2020 року клієнтами є 11508 фізичних осіб (47,7%). Також банк обслуговує 400 юридичних осіб. Основними з них є: Компанія «Еліт спорт»,

МКП «Золочівводоканал», «Золочівський Професійний Ліцей ПТУ №10», «Золочівський Економічний Ліцей», «Золочівський М'ясокомбінат», ВАТ «Золочівський Цукровий Завод», ВАТ «Золочівський Радіозавод», «Золочівська Районна Друкарня», ВАТ «Золочівська Швейна Фабрика. З усіма клієнтами у банку короткострокові відносини.

Попередні розрахунки показали, що АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у 2016-2019 роках відчував нестачу у довгострокових депозитних ресурсах. Розрахунок нормативу NSFR (коефіцієнту чистого стабільного фінансування), який є обов'язковим до виконання з 1 квітня 2021 року та повинен розраховуватися щодавно (відповідні обчислення здійснено та наведено у розділі 2) детермінує необхідність збалансування активів та пасивів за строками погашення, зміни принципу формування банками ставок за депозитами та залучення депозитів на тривалі терміни (2-5 років). Таким чином, вважаємо, що довгі депозити слід внести у продуктову лінійку Територіального відокремленого безбалансового відділення ТВБВ №10013/065 Філії – Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», адже основним напрямком розвитку депозитної політики є забезпечення стабільності ресурсів, що залучаються.

Депозитний портфель ТВБВ №10013/065 Філії –Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» має наступну структуру (табл.3.6).

Таблиця 3.6

Структура залучених ресурсів ТВБВ №10013/065 Філії –Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за 2020р. в розрізі строкових депозитів та на вимогу

Депозитна програма	Обсяги залучених коштів	Питома вага, %
Мій депозит	4292353640	96,94
Мій пенсійний депозит	160295360	3,06
Всього рахунків клієнтів	4452649000	100,00

Як бачимо, найбільшу питому вагу складає депозитна програма « Мій депозит» - 96,94%. Найменшу частку складає програма «Мій пенсійний депозит» - усього 3,06% всього портфеля. Пропонуємо до лінійки депозитів Територіального відокремленого безбалансового відділення ТВБВ №10013/065 Філії – Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» додати новий депозит «Пенсійний довгостроковий». Адже діюча система добровільного накопичувального пенсійного забезпечення не забезпечує гідного рівня життя після виходу на пенсію. Дві третини українців вважають, що гідну пенсію має забезпечити держава. Майже 50% населення не знає про існування накопичувальних пенсійних фондів як інструменту для довгострокових заощаджень. Більш ніж половина (54%) респондентів під час опитування, проведеного Агентством США з міжнародного розвитку в Україні, зазначили, що не хотіли б стати учасником таких фондів і лише 8% опитаних погодилися б сплачувати внески за умови отримання на них податкової пільги. Альтернативою добровільного накопичувального пенсійного забезпечення є довгострокові депозити банків[81].

Дані статистики свідчать, що у складі населення м.Золочів проживає 17597 осіб працездатного віку або 72,9%.

Виходячи із вказаних відмінностей, запропонуємо конкретні умови і вкладу для Територіального відокремленого безбалансового відділення ТВБВ №10013/065 Філії – Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» (табл.3.7).

Таблиця 3.7

Умови вкладу «Пенсійний довгостроковий»

Умови вкладу	
Назва вкладу	«Пенсійний довгостроковий»
Валюта	Гривня, долар США, євро
Мінімальна сума	Від 1000грн, 50 доларів США, 50 євро
Максимальна сума	Без обмежень
Капіталізація	Щомісячно
Поповнення	Без обмежень

Пролонгація	Доступна
Дострокове розірвання договору	Доступне без втрати доходу, за умови попередження банку клієнтом за 1 місяць до дати розірвання.
Відсоткова ставка за вкладом	7,2 %
Комісія банку	0,01% від суми початкового внеску, одноразово.
Програма лояльності	- При пролонгації депозиту (в гривні) додаткова процентна ставка до базової ставки +0,5% - Автоматична конвертацію депозиту з валюти у валюту у разі позитивних тенденцій валютного ринку

Джерело: розроблено автором

Умови вкладу передбачають відкриття вкладу «Пенсійний довгостроковий» у доларах або євро. Ставка в гривні на 6,2 в.п. вища, ніж у доларі. Така мультивалютність може бути вигідною для клієнта, оскільки реальна дохідність залежатиме від валютного курсу, за яким наш вкладник зможе відкупити валюту. Для потенційних вкладників важливими особливостями довгострокового вкладу є: можливість розірвання депозитного договору у будь-який момент, гарантування повернення коштів зі сторони банку у разі несприятливих умов на фінансовому ринку, відсутність втрат у разі коливання курсів валют, можливість поповнювати рахунок без обмежень суми, мультивалютність вкладу, можливість щомісячної капіталізації.

Припустимо, згідно умов нашого вкладу, до банку внесено 1000, 00грн. за умовами вкладу без поповнень за рік клієнт отримає 72 грн доходу, а нарощена вартість складе 1072, 00грн. Якщо цю ж суму вкласти у доларах ($1000/27=37,04$ дол.США), то за рік клієнт отримає на рахунку 37,41 дол.США.

Якщо розділити суму гривневого капіталу на суму валютного, то ми отримаємо максимальний курс, при якому гривневий депозит вигідніший, ніж валютний.

У нашому випадку $1072/37,04=28,66$ грн/дол. США.

Простіше кажучи: якщо через рік у вкладника буде можливість купити валюту за курсом менше 28,66 грн/дол. США, то він буде в плюсі. Його дії і пов'язані з ними операційні ризики виявляться немарними. Якщо ж реальний курс буде вище 28,66 грн/ дол. США, то інвестиція буде збитковою.

У разі зміцнення гривні, дохід збільшуватиметься. Якби не було податків на доходи за депозитами, то значення беззбиткового курсу було б вищим. Це відбувається за рахунок різниці у ставках.

Для вкладу «Пенсійний довгостроковий» з метою більшого залучення клієнтів пропонуємо автоматичну конвертацію депозиту з валюти у валюту у разі позитивних тенденцій валютного ринку.

У досліджуваному банку обслуговується 11508 фізичних осіб. Діючою програмою «Мій пенсійний депозит» охоплено 4,02% усіх депозитів. Згідно даних соціологічного опитування центру Разумков повністю або скоріше довіряють банкам лише 28,0% респондентів. Тобто, 3222 особи від загальної кількості клієнтів теоретично можуть переоформити свій існуючий вклад на довгостроковий депозит. Станом на 31.12.2020 року середня заробітна плата по Львівській області склала 12724 грн.[82]. 10% – це найменша частина місячного доходу людини, яку потрібно заощаджувати за будь-яких обставин [83]. Тобто потенційний вкладник, що обслуговується у досліджуваному банку може щомісяця поповнювати свій вклад мінімум на 1300,00грн та більше. Перший внесок згідно умов вкладу складе 1000 грн. Розрахуємо економічний ефект від запровадження нового депозиту «Пенсійний довгостроковий» у Територіальному відокремленому безбалансовому відділенні ТВБВ №10013/065 Філії –Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок ефективності від запровадження вкладу «Пенсійний довгостроковий» на 3 роки

Найменування показника	Сума, грн
Обсяг залученого вкладу від однієї особи	1000,00
Щомісячний внесок	1270,00
Накопичена сума за перший рік	15900,32
Накопичена сума за два роки	33306,33
Накопичена сума за три роки	52015,60
-у тому числі нараховані відсотки	5515,60

Утримано податків з відсотків (18 % ПДФО та 1,5% військовий податок)	1075,54
Накопичена сума за три роки одним вкладником після оподаткування	50940,06
Усього акумульовано депозитів за 3 роки усіма вкладниками	164128873,32

Джерело: розроблено автором

Запровадження вкладу «Пенсійний довгостроковий» викличе зростання обсягів довгострокових депозитів, що призведе до зміни структури залучених ресурсів. Це, у свою чергу, вплине на співвідношення активів та пасивів.

Розрахуємо показники ефективності депозитної політики із врахуванням обсягів залучених довгострокових депозитів.

Таблиця 3.9

Обґрунтування ефективності депозитної політики

Показники	Порядок розрахунку	2020	2021	Зміна
Норматив довгострокової ліквідності NSFR	(Обсяг наявного стабільного фінансування/ Обсяг необхідного стабільного фінансування/непокритий кредитний ризик)*100%	163,56	187,32	23,76
Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR), %	Високоякісні ліквідні активи/ чистий очікуваний відток грошових коштів*100%	319,64	321,15	1,51
Коефіцієнт ефективності депозитної політики, %	((% отр.-% випл) + (коміс дох - коміс витр) - дивід.нарах-резерви/ Пасиви - капітал - нероб.активи)*100%	4,1	4,3	0,2

Розрахований показник NSFR станом на грудень 2021 року повинен складати не менше 100% [84]. Після запровадження депозиту «Пенсійний довгостроковий» показник, порівняно з попереднім періодом, зростає на 23,76% та перевищить норму на 87,32%.

Згідно з нормами ЄС значення коефіцієнта LCR для банків встановлено на рівні 100%. У досліджуваного банку є надлишкова ліквідність, яка після запровадження довгих депозитів зростає на 1,51%. Крім цього зростає й коефіцієнт ефективності депозитної політики на 0,2%.

Збільшення частки довгострокових депозитів не лише слугуватиме інвестиційним ресурсом, а й дозволить зменшити залежність від

короткострокового фінансування та призведе до зниження одного з системних ризиків для фінансової стабільності, пов'язаного з короткостроковістю фондування банків.

Висновки до розділу 3

Розробка обгрунтованої депозитної політики сприяє стабільності діяльності, оскільки в основі ресурсів банку є залучені кошти під час проведення депозитної діяльності, а компоненти ресурсної бази банку складають його депозитний портфель. Для забезпечення стабільності ресурсної бази та функціонування банку в цілому потрібно, щоб основна частина його фінансових ресурсів складала строкові вклади.

Основним завданням щодо формування депозитного портфелю є забезпечення у складі ресурсів стабільних, але недорогих коштів. Значним джерелом формування портфелю депозитів банківської системи є кошти домогосподарств. Цьому сприяє повернення довіри фізичних осіб до банківської системи, зростання доходів домогосподарств, частковий вихід країни з економічної кризи.

За досліджуваний період у обсягах депозитів домогосподарств найбільшу частку мають кошти на вимогу та вклади строком до 1 року. Кошти, вкладені на строк від 1 до 2 років стабільно зростають. Найменшу питому вагу у депозитному портфелі банків України займають депозит понад 2 років. Це можна пояснити відсутністю пропозиції таких вкладів з боку банків та недовірою клієнтів до банків.

Інноваційними продуктами українських банків можуть стати: мультивалютні депозити, які дозволять довести до мінімуму втрати від змін валютних курсів; моделі індексованих депозитів через індексовану одиницю вартості (ІОВ); гібридні депозити, що суміщають депозити банку та інвестиції; цільові депозити та ін.

Визначальною метою роботи АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є нагромадження його ресурсної бази для підтримання і забезпечення рентабельності та ліквідності банку.

Оцінка інтенсивності змін у залучених депозитах та виданих кредитах показала, що АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у 2016-2019 роках відчував нестачу у довгострокових депозитних ресурсах.

Запропоновано до лінійки депозитів Територіального відокремленого безбалансового відділення додати новий депозит «Пенсійний довгостроковий». Адже діюча система добровільного накопичувального пенсійного забезпечення не забезпечує гідного рівня життя після виходу на пенсію. Дві третини українців вважають, що гідну пенсію має забезпечити держава. Майже 50% населення не знає про існування накопичувальних пенсійних фондів як інструменту для довгострокових заощаджень. Більш ніж половина (54%) респондентів під час опитування, проведеного Агентством США з міжнародного розвитку в Україні, зазначили, що не хотіли б стати учасником таких фондів і лише 8% опитаних погодилися б сплачувати внески за умови отримання на них податкової пільги. Альтернативою добровільного накопичувального пенсійного забезпечення є довгострокові депозити банків.

Умови вкладу передбачають відкриття вкладу «Пенсійний довгостроковий» у доларах або євро. Ставка в гривні на 6,2 в.п. вища, ніж у доларі. Така мультивалютність може бути вигідною для клієнта, оскільки реальна дохідність залежатиме від валютного курсу, за яким наш вкладник зможе відкупити валюту. Для потенційних вкладників важливими особливостями довгострокового вкладу є: можливість розірвання депозитного договору у будь-який момент, гарантування повернення коштів зі сторони банку у разі несприятливих умов на фінансовому ринку, відсутність втрат у разі коливання курсів валют, можливість поповнювати рахунок без обмежень суми, мультивалютність вкладу, можливість щомісячної капіталізації.

Для вкладу «Пенсійний довгостроковий» з метою більшого залучення клієнтів пропонуємо автоматичну конвертацію депозиту з валюти у валюту у разі негативних тенденцій валютного ринку.

Запровадження вкладу «Пенсійний довгостроковий» зумовить зростання обсягів довгострокових депозитів, що призведе до зміни структури залучених ресурсів. Це, у свою чергу, вплине на співвідношення активів та пасивів. Зростуть також значення показників: NSFR зросте на 23,76% та перевищить норму на 87,32%; LCR – на 1,51%; коефіцієнт ефективності депозитної політики – на 0,2%.

Збільшення частки довгострокових депозитів не лише слугуватиме інвестиційним ресурсом, а й дозволить зменшити залежність від короткострокового фінансування та призведе до зниження одного з системних ризиків для фінансової стабільності, пов'язаного з короткостроковістю фондування банків.

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Організація служби охорони праці на підприємстві (в банківській установі)

Управління охороною праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» - це чітка взаємодія усіх структур виробництва, спрямована на дотримання нормативних вимог по охороні праці і виконання посадових обов'язків щодо забезпечення безпеки операційних процесів. Метою управління охороною праці на підприємстві АТ «Державний ощадний банк України» є забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини під час трудової діяльності.

На досліджуваному відділенні координація діяльності усіх служб у рамках системи управління охороною праці здійснюється начальником відділення АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» та інженером по охороні праці.

Функції служби охорони праці виконує головний інженер з охорони праці. Система управління охороною праці АТ «Ощадний банк України» розроблялася з урахуванням особливостей його діяльності і вписується в існуючу структуру й схему управління банком у цілому, де органи управління діяльністю одночасно є органами управління охорони праці.

Найважливішими завданнями СУОП на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є такі:

- організація та координація роботи в галузі охорони праці;
- планування роботи й прогнозування виробничого ризику (ступеня небезпеки);
- технологічне забезпечення;
- технічне забезпечення;
- матеріально-технічне забезпечення;
- нормалізація санітарно-гігієнічних умов праці, соціальне забезпечення;
- правове забезпечення;
- інформаційне, нормативно-медичне і методичне забезпечення;
- економіко-цільове регулювання та мотивація безпечної роботи;
- контроль за станом охорони праці;

- облік, аналіз і оцінка показників стану охорони праці та функціонування СУОП.

Важливу роль в ефективності системи управління охороною праці відіграє підбір і розставляння кадрів. На підприємстві АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» проводиться цілеспрямована робота по підвищенню кваліфікації керівників підрозділів, технічної і технологічної служби. Відповідальні особи, працівники підприємства, що виконують роботи з підвищеною небезпекою, перед початком робіт проходять навчання.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про охорону праці» фінансування заходів з охорони праці на підприємстві здійснюється роботодавцем.

На АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» в колективному договорі сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, попередження випадків виробничого травматизму, професійного захворювання, аварій і пожеж, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Щорічно на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» виділяються кошти для фінансування заходів з охорони праці в обсязі 0,5 % фонду оплати праці за попередній рік[85] (див. табл.4.1).

Таблиця 4.1

Фінансування заходів охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» за період 2016-2020 рр.

Заробітна плата та премії, тис. грн.	Сума фінансування 0,5% від фонду заробітної плати та премій, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн
--------------------------------------	--	--------------------------------

2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016	2020/2019
2500330	3234659	3994285	4529645	4942600	125017	161733	199714	226482	247130	+122113	+20648

Як бачимо, з табл.4.1, із зростанням фонду оплати праці працівників зростає і сума фінансування заходів охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ». В абсолютному значенні в період з 2016 року по 2020 рік сума фінансування зросла на 122113,0 тис. грн.

Щорічно на досліджуваному банку плануються і виділяються грошові кошти на:

- впровадження заходів по досягненню встановлених нормативів безпеки, гігієни праці і виробничої санітарії;
- забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту (противогазами, респіраторами, пов'язками, гумовими рукавицями, спецодягом та іншим);
- проведення заходів щодо професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці, пропаганди безпечних методів праці;
- підтримання санітарно-гігієнічних умов підприємства;
- послуги пожежних і рятувальних служб;
- захист підприємства від радіоактивного забруднення, випромінювання та інші;
- проведення медичних оглядів працівників;
- виплата коштів працівникам, які постраждали в результаті нещасних випадків під час роботи в банку.

Протягом досліджуваного періоду на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» не було виявлено порушень та недоліків з питань створення безпечних та нешкідливих умов праці, виробничий травм на підприємстві не було зареєстровано.

4.2. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання

Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Фінансування заходів щодо запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій залежно від їх рівня здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства на основі затверджених планів робіт, програм. Фінансування здійснюється виходячи з обсягу коштів, передбачених у відповідних бюджетах, а також за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій усіх форм власності, на територіях яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація.

Фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах усіх форм власності здійснюється відповідно до їх рівнів:

- об'єктового рівня – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація;

- місцевого і регіонального рівнів – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація, і додатково - за рахунок районних резервів (місцевий рівень) та резервів Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (регіональний рівень), створених відповідно до законодавства;

- державного рівня – за рахунок коштів, передбачених державним бюджетом на ці цілі, в тому числі, частково, з резервного фонду державного бюджету.

Додаткові кошти для фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідного рівня (за умови вичерпання зазначених джерел фінансування) можуть виділятися на підставі клопотання відповідного органу виконавчої влади? зокрема:

- об'єктового рівня - за рішенням органу виконавчої влади, у сфері управління якого знаходиться об'єкт, обласної та районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської ради;

- місцевого рівня - за рішенням центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, міськвиконкомів;

- регіонального і державного рівнів - за рішенням Кабінету Міністрів України.

Разом з клопотанням до органу виконавчої влади вищого рівня подаються документи, що містять:

- обґрунтування необхідності та обсягів виділення додаткових коштів, акти обстеження, висновки комісій, кошторисну документацію з висновками відповідних експертів;

- дані моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків – у разі запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Проекти рішень Кабінету Міністрів України про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету для проведення заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій регіонального та державного рівня подає Міністерство економічного розвитку і торгівлі.

Кошти, виділені на запобігання та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, використовуються для:

- проведення пошуково-рятувальних, аварійно-відновних та інших невідкладних робіт з метою усунення безпосередньої загрози життю і здоров'ю людей, що виникла внаслідок цих ситуацій;

- надання згідно із законодавством матеріальної допомоги потерпілим внаслідок надзвичайних ситуацій;

- розгортання та утримання тимчасових пунктів проживання і харчування потерпілих;

- проведення евакуаційних заходів;
- забезпечення дій рятувальних та інших підрозділів або організацій, залучених до ліквідації надзвичайних ситуацій;
- завчасного реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації, недопущення або пом'якшення її можливих наслідків.

Органи виконавчої влади, які отримали кошти з резервного фонду бюджету для фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, звітують про їх використання в установленому порядку.

4.3. Підвищення рівня організації цивільного захисту на підприємстві (в банківській установі)

Цивільний захист – це функція держави із захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій. Його завдання – запобігти таким ситуаціям, ліквідувати їхні наслідки та надати допомогу потерпілим. Правова основа ЦЗ – Конституція України, Кодекс цивільного захисту України (КЦЗ), інші закони України, а також акти Президента України та Кабінету Міністрів України. Примірний перелік документів з питань цивільного захисту, що розробляють суб'єкти господарювання.

Цивільний захист організують на всіх підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності й підпорядкування. Громадяни України, іноземці й особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці, виконують заходи ЦЗ особисто. Відповідно до ст. 20 КЦЗ до завдань і обов'язків суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту належить навчання працівників з питань ЦЗ, зокрема правилам техногенної та пожежної безпеки та проведення об'єктових тренувань і навчань з питань ЦЗ. Порядок проведення навчання щодо дій у надзвичайних ситуаціях затверджено постановою КМУ від 26.06.2013 № 444. Документ визначає структуру, види, форми та механізм навчання населення з питань цивільного захисту та діям у надзвичайних ситуаціях. Порядком № 444

передбачено, що працівники щороку мають проходити інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях за місцем роботи. Посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) повинні проходити навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки. Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, мають попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах із підвищеною пожежною небезпекою, зобов'язані один раз на рік проходити перевірку знань нормативних актів з питань пожежної безпеки.

Навчання проводиться відповідно до зайнятості: за місцем роботи; за місцем навчання; за місцем проживання. Складові навчального процесу: навчання на території підприємства; навчання за межами підприємств керівництва і спеціалістів з питань ЦЗ та ПБ; практична підготовка під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ; навчання під час здобуття відповідного кваліфікаційного рівня у закладах освіти; самонавчання щодо дій у випадку НС. Працевлаштоване населення навчається безпосередньо в установі за спецпрограмою, а також протягом проведення спецнавчань і тренувань з питань ЦЗ[86].

Працівники навчаються: на курсах (формується навчальні групи для занять у спеціальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази організації); індивідуально (самостійне та консультаційне засвоєння теоретичної інформації). Навчальні групи комплектуються переважно з працівників, котрі входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ. Для належної організації навчання в організаціях створюють і ведуть планувальну, облікову та звітну документацію. Особи, яких залучають організації (зокрема і з укладанням договору) до проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з ЦЗ, ПБ та техногенної безпеки, повинні пройти спецпідготовку на місцевих курсах, у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Навчання працевлаштованого населення проводиться у робочі години коштом роботодавців. Об'єктові спецнавчання і тренування з питань ЦЗ проводять у

порядку, затверженому Міноборони. Графіки проведення цих навчань і тренувань щороку затверджує керівництво організацій за погодженням із територіальними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та місцевими органами ДСНС. Порядок організації та проведення об'єктових спецнавчань і тренувань з питань ЦЗ затверджено наказом МВС від 11.09.2014 № 934. Ці навчання бувають: планові; експериментальні; показові. Вони проводяться в робочі години за кошти працедавця. Відповідно до складу учасників класифікуються таким чином: комплексні об'єктові навчання (тренування); об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань ЦЗ; протипожежні та протиаварійні об'єктові тренування і навчальні тривоги[86].

Висновки до розділу 4

У четвертому розділі кваліфікаційної роботи магістра відображено організацію роботи з забезпечення та фінансування охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», що гарантує безпеку праці та сприяє належним умовам виконання відповідних функцій при наданні фінансових послуг.

Запропоновані у розділі заходи щодо поліпшення охорони праці не лише призведуть до поліпшення стану охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», а й підвищуватимуть продуктивність праці, що, відповідно, вплине на ефективність діяльності банківської установи загалом. У цьому ж розділі наведено основні заходи щодо забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Залучені ресурси чи зобов'язання банківських установ поділяють на депозитні та недепозитні. Недепозитні формуються за допомогою здійснення випуску векселів та облігацій; міжбанківських кредитів; операцій прямого РЕПО; операцій рефінансування в НБУ. Депозитом можуть бути грошові кошти чи інші фінансові активи, які передаються в установу банку на умовах договору та на тимчасовій основі під визначений відсоток. Депозиту притаманні такі риси як поверненість, строковість і платність.

Основним завданням щодо формування депозитного портфелю є забезпечення у складі ресурсів стабільних, але недорогих коштів. Значним джерелом формування портфелю депозитів банківської системи є кошти домогосподарств. Цьому сприяє повернення довіри фізичних осіб до банківської системи, зростання доходів домогосподарств, частковий вихід країни з економічної кризи.

За досліджуваній період у обсягах депозитів домогосподарств найбільшу частку мають кошти на вимогу та вклади строком до 1 року. Кошти, вкладені на строк від 1 до 2 років стабільно зростають. Найменшу питому вагу у депозитному портфелі банків України займають депозит понад 2 років. Це можна пояснити відсутністю пропозиції таких вкладів з боку банків та недовірою клієнтів до банків. Залучені кошти неможливо використовувати для проведення довгострокового кредитування національної економіки або цей процес тягне за собою значні ризики. Депонування коштів на тривалі терміни активізувало б кредитно-інвестиційну діяльність банків.

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» нині є практично найбільшим фінансовим інститутом, з широко розгалуженою мережею установ. Засновником АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є держава Україна в особі Кабінету міністрів України. Банк постійно модернізує мережу

відділень. При цьому збільшує кількість відділень нового формату, закриває неефективні відділення та переміщує відділення у привабливі місця для клієнтів.

АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» входить до переліку системно важливих банків України, займає перше місце за розміром чистого кредитного портфеля та друге у вітчизняній банківській системі України за розміром активів. Станом на 01.01.2021 року обсяг активів банку склав 235,7 млрд грн, що на 6% менше, ніж минулого року.

Крім цього банк є найбільшим в Україні: за пасивами в корпоративному секторі та другим за пасивами в роздрібному секторі.

За 2016-2020 роки пасиви АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» збільшилися майже на 11%. На розміри зростання вплинуло одночасно зростання як зобов'язань банку на 8,58% (16723627 тис.грн) так і капіталу банку на 39,19% (6176424 тис.грн).

Основна частина фінансових ресурсів АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» є залученою та утворюється за допомогою депозитних операцій банку.

Кошти клієнтів (депозитні операції) займають найбільшу частку в залучених фінансових ресурсах АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», а саме: у 2016 – 69,10 %, у 2017 – 64,20% році у 2018 році – 70,72%, у 2019 році – 81,15%, у 2020 році – 79,72%. Такі значення оцінюють депозитну політику досліджуваного банку з позитивної сторони.

Депозитні ресурси банку зростають за рахунок росту депозитів фізичних осіб. У порівнянні з 2016 роком депозити фізичних осіб зросли на 56196433 тис.грн, або більше як на 80%.

Територіально відокремлене безбалансове відділення ТВБВ №10013/065 Філії –Львівського обласного управління АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» не є юридичною особою та діє від імені АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» на підставі положення про відокремлений підрозділ від 15.07.2011р., яким визначаються його компетенція, функції, інші питання діяльності та підпорядкування.

Оцінка коефіцієнтів, які висвітлюють ефективність депозитної політики банку свідчить, що за досліджуваний період в АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» зростає ефективність використання банком залучених коштів, покращується їх ефективність та ефективність капіталу у цілому. Оцінка депозитної політики за усіма описаними кроками свідчить про середній рівень ефективності банку та спостерігаються позитивні тенденції щодо стану основних коефіцієнтів та критеріїв.

Оцінка інтенсивності змін у залучених депозитах та виданих кредитах показала, що АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ» у 2016-2019 роках відчував нестачу у довгострокових депозитних ресурсах.

Оцінка розрахованих показників парної кореляції свідчить, що найщільнішим є зв'язок з доходами та ВВП на одну особу (0,78). Між інвестиціями існує нещільний зв'язок з депозитами. Таким чином, при збільшенні обсягу ВВП, зростатимуть й обсяги депозитів. При зростанні на одиницю темпу обсягу ВВП, довгострокові депозити збільшаться на 0,564.

Запропоновано до лінійки депозитів Територіального відокремленого безбалансового відділення додати новий депозит «Пенсійний довгостроковий». Адже діюча система добровільного накопичувального пенсійного забезпечення не забезпечує гідного рівня життя після виходу на пенсію. Дві третини українців вважають, що гідну пенсію має забезпечити держава. Майже 50% населення не знає про існування накопичувальних пенсійних фондів як інструменту для довгострокових заощаджень. Більш ніж половина (54%) респондентів під час опитування, проведеного Агентством США з міжнародного розвитку в Україні, зазначили, що не хотіли б стати учасником таких фондів і лише 8% опитаних погодилися б сплачувати внески за умови отримання на них податкової пільги. Альтернативою добровільного накопичувального пенсійного забезпечення є довгострокові депозити банків.

Умови вкладу передбачають відкриття вкладу «Пенсійний довгостроковий» у доларах або євро. Ставка в гривні на 6,2 в.п. вища, ніж у доларі. Така мультивалютність може бути вигідною для клієнта, оскільки

реальна дохідність залежатиме від валютного курсу, за яким наш вкладник зможе відкупити валюту. Для потенційних вкладників важливими особливостями довгострокового вкладу є: можливість розірвання депозитного договору у будь-який момент, гарантування повернення коштів зі сторони банку у разі несприятливих умов на фінансовому ринку, відсутність втрат у разі коливання курсів валют, можливість поповнювати рахунок без обмежень суми, мультивалютність вкладу, можливість щомісячної капіталізації.

Для вкладу «Пенсійний довгостроковий» з метою більшого залучення клієнтів пропонуємо автоматичну конвертацію депозиту з валюти у валюту у разі негативних тенденцій валютного ринку.

Запровадження вкладу «Пенсійний довгостроковий» зумовить зростання обсягів довгострокових депозитів, що призведе до зміни структури залучених ресурсів. Це, у свою чергу, вплине на співвідношення активів та пасивів. Зростуть також значення показників: NSFR зросте на 23,76% та перевищить норму на 87,32%; LCR – на 1,51%; коефіцієнт ефективності депозитної політики – на 0,2%.

Збільшення частки довгострокових депозитів не лише слугуватиме інвестиційним ресурсом, а й дозволить зменшити залежність від короткострокового фінансування та призведе до зниження одного з системних ризиків для фінансової стабільності, пов'язаного з короткостроковістю фондування банків.

У кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня «магістр» відображено також організацію роботи з забезпечення та фінансування охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», що гарантує безпеку праці та сприяє належним умовам виконання відповідних функцій при наданні фінансових послуг. Запропоновані у розділі заходи щодо поліпшення охорони праці не лише призведуть до поліпшення стану охорони праці на АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ», а й підвищуватимуть продуктивність праці, що, відповідно, вплине на ефективність діяльності

банківської установи загалом. У цьому ж розділі наведено основні заходи щодо забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матвеев В. В. Дослідження депозитного портфелю як інструменту ресурсної політики. *Молодий вчений*. 2018. - № 3(2). С. 660-664. URL : [http://C:/Users/User/Downloads/molv_2018_3\(2\)__61.pdf](http://C:/Users/User/Downloads/molv_2018_3(2)__61.pdf)
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України. URL : <http://rada.gov.ua>.
4. Васюренко О. В., Мусієнко О.М., Маслова А. Ю. Ресурсна складова в управлінні кредитно-інвестиційною діяльністю банків : монографія. Дніпропетровськ : Форест, 2015. 206 с.
5. Коцовська Р., Павлишин О., Хміль Л. Банківські операції : навч. посіб.к. Київ : УБС НБУ ; Знання, 2010. 390 с.
6. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. Київ: КНЕУ, 2018. 608 с.
7. Економічна енциклопедія: у 3 т./редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014.Т. 1. 864 с.
8. Петрук О. Банківська справа : навч. посіб. Київ : Кондор, 2004. 461 с.
9. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін. Львів : «Новий Світ 2000», 2020. 536 с
10. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза. 3-тє вид. Київ: КНЕУ, 2018. 608 с.
11. Демчук Н.І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: навч.посіб.. Дніпро: Пороги, 2017. 154с.
12. Енциклопедичний словник бізнесмена. Менеджмент, маркетинг, інформатика / за заг. ред. М. Молдованова. Київ : Техніка, 2008. 265 с.
13. Мельничук Н.Ю., Ковальчук С.С. Депозитна діяльність банківських

установ у контексті формування їхньої ресурсної бази Н.Ю. Мельничук, С.С. Ковальчук — 2020. URL : http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/28.pdf

14. Фінансово-економічний словник : словник-довідник / [Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 164 с.

15. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів. Київ. 2017. 40с.

16. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

17. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.

18. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Ч. 1. Гроші. / [Шевчук І.Л., Ставерська Т.О., Жилиякова О.В. та ін.]/ Х. : Видавець Іванченко І.С., 2018. 271 с.

19. Волкова С. Депозитні сертифікати VS банківські вклади. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/depozitnye-sertifikaty-vsbankovskievklady/>

20. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : URL: http://www.rada.gov.ua_

21. Банківські операції : підручник / О. В. Дзюблюк, Я. І. Чайковський, Н. Д. Галапуп та ін. Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2019. 696 с.

22. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

23. Михальчинець Г.Т. Сучасні тенденції розвитку депозитного ринку України. Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». 2018. №241. С. 277-285. URL: <http://msu.edu.ua/educationandscience/wp-content/uploads/2018/05/Михальчинець-Г.Т.pdf>.

24. Довше і прибутковіше. Банки пропонують українцям багаторічні депозити. *Інформаційне агентство «Фінансовий клуб»*. URL: <http://finclub.net/ua/analytics/dovshe-i-pributkovishe-banki-proponuyut-ukrajintsyam-bagatorichni-depoziti.html>
25. Ізмайлович С. В, Петровський В. В Зарубіжний досвід національної депозитної політики банків: оцінка та перспектива. URL: <https://www.rea.ru/ru/org/branches/voronezh/Documents/NAUKA/202017.pdf>
26. Депозитна політика і депозитно-позиковий процент як інструменти впливу на грошові потоки банківського сектору. URL: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/112955/1/Tarasov-2012b.pdf>
27. Герасименко В.В. Відсоткові доходи по депозитам фізичних осіб в банках та їх оподаткування: світова і вітчизняна практика. URL: <https://www.rea.ru/ru/org/branches/voronezh/Documents/NAUKA/Сборник%20конференции%2030%20ноября%202017.pdf>
28. Волкова В.Н. Особливості формування залучених коштів в комерційних банках зарубіжних країн. URL: <http://www.vectoreconomy.ru/images/publications/2017/3/financeandcredit/Volkova.pdf>
29. Сібагатуліна Л.Р., Шакертова Р.Ф. Зарубіжний досвід формування депозитної політики комерційних банків. URL: <https://C:/Users/Acer/Downloads/488324.pdf>
30. Сергєєва О.С. Використання системного підходу в аналітичному забезпеченні управління грошовими потоками банків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №9. Частина 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/87.pdf
31. Grebeniuk N.V., Riznyk N., Zhurylo V.V., Tymoshyk, N.S. Interaction of Banks and Insurance Companies in the Context of the Sale of Insurance Products. *Journal of the Balkan Tribological Association*. 2021. №4. P. 697-710.
32. Волкова В. В., Волкова Н. І., Добровольський О. І. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів та контролю якості

засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Банківська система». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 168 с.

33. Онишко С. Деякі проблеми кредитного забезпечення потреб економіки інноваційного типу: досвід України. *Вісник НБУ*. 2007. №4. С.50-53.

34. Волкова В.В., Волкова Н.І., Добровольський О.І. Банківська система: навч. посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019, 168 с.

35. Кравченко Т. Д. Банківські операції : конспект лекцій. Маріуполь : ПДТУ, 2019. 60 с.

36. Саннікова Н.С. Теоретичні та практичні аспекти ефективності депозитної політики банку . *Регіональна економіка*. 2006. № 1. С. 121-125.

37. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2012. Вип. 17. С. 3–14.

38. Герасименко Р. А. Депозитная политика банков и факторы, влияющие на ее формирование. *Финансы, учет, банки*. 2011. № 1(17). С. 141–150.

39. Добровольська О.В., Качула С.В., Письменников О.В. Економічний зміст, види та місце депозитних зобов'язань в структурі пасивних операцій комерційних банків. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія . Дніпро: Пороги, 2020. С.162-173.

40. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору до 2025 року / *Міністерство фінансів України* URL : http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/SOB_strategy_01-15_11022016.pdf

41. Тертична Н. В. Удосконалення механізму формування депозитної політики комерційних банків України. URL : <http://archive.nbuv.gov.ua>

42. Матвеев В.В., Гайдаржийська О.М., Василенко В.В. Дослідження депозитного портфелю як інструменту ресурсної політики банку. *Молодий вчений*. 2018. № 3(55). С. 660-665.

43. Дзюблюк, О. Оптимізація формування ресурсної бази банків. *Банківська справа* 2018. № 5 С.33-46.
44. Рушишин Н.М., Милян І.І. Сучасний стан та напрями розвитку депозитної діяльності банків України. 2019. URL : http://visnykonu.od.ua/journal/2019_24_2/22.pdf
45. Росола У.В., Кузьма Н.М. Оцінка сучасного стану депозитного ринку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. № 1 (9). С. 174-180
46. Черкасова С. В. Банківська інвестиційна діяльність на вітчизняному фондовому ринку. *Підприємництво та торгівля*. Львів, 2019. №24. С.51– 58. URL : <http://lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/DOI/2522-1256-2019-24-07.pdf>
47. Банківська система: підручник / [О.М. Тридід, Б.В.Самородов, І.М.Вядрова та ін.: Львів : «Новий Світ - 2000»], 2020. 536 с
48. Андренко О., Вороніна Л. Проблеми розвитку депозитних операцій банківських установ. *Вісник НТУ «ХПИ»* (47). 2018, 37-41.
49. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-ХІУ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
50. Статут АТ «Ощадбанк», редакція станом на 27.12.2017. URL : <https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/files/about/Статут%20Ощадбанку.pdf>
51. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL : <https://www.oschadbank.ua/about>
52. Офіційний сайт НБУ. Довідник банківських установ України. URL : <https://old.bank.gov.ua/control/uk/bankdict/bank?id=42756>
53. Статистична звітність ТББВ №10013/065 Філії –Львівського обласного управління АТ «Ощадбанк» за 2016-2020pp
54. Бухгалтерська звітність ТББВ №10013/065 Філії–Львівського обласного управління АТ «Ощадбанк» за 2016-2020pp.
55. Грошово-кредитна статистика НБУ. URL:<https://bank.gov.ua> > files > 3.2-Deposits.xls

56. Річна фінансова звітність АТ «Ощадбанк» 2016р – 2020р. URL : <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>
57. Депозитні продукти АТ «Ощадбанк» для юридичних та фізичних осіб URL : <https://www.oschadbank.ua/deposits>
58. 50/Онлайн сервіс перевірки контрагентів URL : https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/00032129
59. Аналітичний портал Слово і діло. URL : <https://ru.slovoidilo.ua/2021/03/05/infografika/jekonomika/kapitalnye-investicii-ekonomiku-ukrainy-kak-menyalsya-pritok-2016-2020-godax>
60. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
61. Дані статистики фінансового сектору(Кредити, надані депозитними корпораціями) URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial>
62. Відрядова І.М. Депозити як ресурсний потенціал банку. *Національна бібліотека України ім. Вернадського*. URL : www.nbuv.gov.ua.
63. Золотарьова О.В. Модифікація депозитної політики комерційних банків України . *Економіка та держава*. 2015. № 2. С. 65–69.
64. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України N 315 від 02.06.2009 р. URL : <http://zakon.nau.ua>
65. Коваленко В. В. Депозитна політика банків України: реалії та розвиток на майбутнє. *Електронне наук. фахове видання: Глобальні та національні проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 834–837. URL : <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/177>
66. Формування депозитної політики комерційних банків в системі управління банківськими ресурсами. *StudFiles*. URL : <https://studfile.net/preview/8066697/page:4/>

67. Еш С.М., Ляховецька В.М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації. URL : https://C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_eim_2016_17_29.pdf
81.
68. Сова О. Ю. Специфіка депозитних послуг у сучасних умовах банківського ринку України. URL : https://file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_eim_2016_17_29.pdf
69. Алексеєнко М.Д. Банківські депозити: проблеми систематизації. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*. 2019. С. 269–271.
70. Матвеев В.В., Гайдаржийська О.М., Василенко В.В. Дослідження депозитного портфеля як інструменту ресурсної політики банку. *Молодий вчений. Економічні науки*. 2018. № 3(55). С. 660–664.
71. Павленко О.П. Вдосконалення фінансового менеджменту залучених ресурсів комерційного банку. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*. 2019. С. 261–263
72. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. *Економічний вісник університету*. 2019. № 40. С. 134–140.
73. Євдокимова Н. В. Характеристика складових формування власних засобів комерційного банку. *Науковий журнал Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. Том 1 (264) С.119-125
74. Євдокимова Н. В., Ткаченко І.С. Моделювання депозитної політики банку в умовах поведінкової економіки. Колективна монографія: Стратегії економічного розвитку: мікро- та макроекономічні рівні. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 348 с.
75. Депозитні операції банків. URL : <http://prostoinvesticii.com>.
76. Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial>

77. Волкова В. В. Тенденції управління депозитними ризиками банку в умовах нестійкого ринкового середовища. *Економіка і регіон : наук. вісн. ПолтНТУ*. Полтава, ПолтНТУ, 2017. № 5 (66). С. 15-19.
78. Манцуров І. Г., Єріна А.М., Мазуренко О.К. Економічна статистика: підручник : у 2 ч. –Ч. 1. Макроекономічна статистика. Київ: КНЕУ, 2013. 325 с.
79. Руда О. Л., Маркуш К. Г. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. *Економічна наука*. 2018. № 11. С.81-84
80. Еш С.М. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи банків. URL: [http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/ DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf](http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf).
81. Пенсія для молодих, або якою буде пенсійна система і що робити тим, хто до неї не доживе. *Укрінформ. Аналітика*. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3186628-pensia-dla-molodih-abo-akou-bude-pensijna-sistema-i-so-robiti-tim-hto-do-nei-ne-dozive.html>
82. Середня заробітна плата у Львівській області. URL : <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/average/2020/>
83. Пенсія для 40-річних : як не допустити GAME OVER / URL : https://lb.ua/news/2021/09/06/493225_pensiya_40richnih_yak_dopustiti.html
84. Методика розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) : Рішення Правління Національного банку України 24.12.2019 № 1001-рш. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#Text>
85. Про затвердження порядку фінансування робіт запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету міністрів України від 4 лютого 1999 р. №140. Зі змінами та доповненнями. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/KP990140?an=71>
86. Лідньов А.О. Навчання з питань цивільного захисту. URL: <https://www.sop.com.ua/article/275-qqq-15-m12-21-12-2015-navchannya-z-pitan-tsvivlnogo-zahistu>